Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 131 (16954) | 1985 оной июниин 7, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

Улаан-Удын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой экспериментальна цехтэ табан жэлэй түрүүшүүл олон юм. Тэдэнэй дүнда 6-дахи разрядай токарь Бронислав Михайлович Мараевые нэрлэжэ болохо. Тэрэ ажалша бүхэриг, оролдосо хэшээлтэй байһандаа социалис мүрысөөндэ жэл бүри түрүү һүүри эзэлнэ. Бронислав Михайлович КПСС-эй XXVII съездые үгтүүлан 11-дэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь үрид дүүргэхэ мүрысөөндэ оролсонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй токарь Б. М. Мараев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

205 КИЛОГРАММААР ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭНЬ

Зулгы дулаахан зунай үедэ сагаан эдеэ элбэг ехээр үйлэдбэрилхын тула Сэлэнгын районой колхоз, совхозууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис үялгануудые абажа, хоорондоо ана-мана мүрысөн ажаллахаар шиидэбэд. Энэ жэлэйнгээ малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө хамагһаа ехээр — 1403 килограмм һу һаажа, абаһан үялгаяа 203 килограммаар үлүүлһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һаалиин фермын коллектив мүрысэгшэдэй манлайда ябана. Тиихэдэ Химнын совхозой Ехэ-Цагаанай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягоднын һаалиин фермэнүүдэй һаалишад үбэлжэлгээ урагшатайгаар дабаад, мүнөө үнеэдэйнгээ һу шэмые улам дээшэлүүлнэ. Олоной омогорхол болоһон түрүү һаалишад, республикын габьяата малшан Дари Очирова, Александр Пурбуев, Цырема Мункуева, Тагзима Закирова, Раиса Цыбикова, Анна Бадмацыренова, Семен Данилов, Светлана Замураева, Бадмаханда Буянтуева, бусад үбэлэй һарануудта һу ехээр һаахаар абаһан социалис үялгаяа дүүргэн юм.

Мүнөө зунай бэлэдээриин хаһада районой һаалиин фермэнүүдэй һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1100 килограмм һу һааха гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһээ 205 килограммаар дээшэлүүлхээр социалис үялга абаа.

Т. ЦЫДЫПОВА.

3 ҺАРААР УРИД

«Связьстрой-6» трестын нүүдэл-оньһожоруулагдамал 608-дахи колоннын коллектив бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, һайн шанартайгаар хүдэлмэрэ дүүргэдэг юм. Тус колоннын хүдэлмэришэд республикымнай олонхи колхоз, совхозуудта ажахы доторой телефоной утаһа татаһан байха. Жэл бүриингөө түсэбтэ даабариие үлүүлэн дүүргэдэг колоннын коллектив барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие 3 һараар урид дүүргэхэ гэһэн социалис үялгануудые КПСС-эй XXVII съездэй хүндэлэлдэ абаба.

Байгша ондо эндэхи хүдэлмэришэд 13 объект барижа, ашаглалгада тушааха юм. Бригадна подрядай гуримаар ажалладаг коллективүүд 9 объект һайн шанартайгаар ашаглалгада үгэхэ. Предприятиин бүхы хүдэлмэришэдэй 69,2 процентнь бригадна аргаар хүдэлнэ.

Түнхэнэй районой түб— Хэрэн тосхондо мастер Владимир Владимирович Еремеевэй хүтэлбэрилдэг участогай хүдэлмэришэд 500 телефонтой АТС бариха юм. Мүн Харбяангуудай, Түнхэнэй, Саяанай совхозуудта болон «Мир» колхоздо ажахы доторой телефоной утаһа татажа, ашаглалгада тушааха.

Манай корр.

«СОЮЗ Т-13» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программатай зохилдуулагдажа, онгосын командир Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт полковник Владимир Александрович Джанибеков ба бортинженер Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Виктор Петрович Савиных гэгшэдһээ бүридэһэн экипажай жолоодоһон «Союз Т-13» гэжэ замбуулинай онгосо 1985 оной июниин 6-най үдэр Москвагай сагаар 10 час 40 минутада Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдэбэ.

Ниидэлгын программаар «Союз Т-13» гэжэ онгосо «Салют-7» гэһэн замбуулинай научна станцитай хамтын хүдэлмэринүүдые бэелүүлхэ юм. «Салют-7» гэһэн станци ямаршье шэнжэлгэ хэнгүй, Газарые тойроод, гурбан жэлэй туршада ниидэжэ ябаһаар.

Замбуулинай онгосын түхеэрэлгэнүүд һаадгүйгөөр хүдэлнэ, экипажайнь гэшүүдэй бэе һайн.

Космонавтнууд Джанибеков ба Савиных ниидэлгынгээ программые бэелүүлжэ эхилээ.

«Союз Т-13» онгосын командир, полковник Владимир Александрович ДЖАНИБЕКОВ

Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй лётчик-космонавт Владимир Александрович Джанибеков 1942 оной майн 13-да Ташкентскэ областиин Бостанлыкска районой Искандар посёлогто төрөһэн байгаа.

1965 ондо Ейскэ сэрэгэй-авиационно дээдэ училищи дүүргэһэнэйнгээ удаа Агаарай-Сэрэгэй хүсэнүүдтэ лётчик-инструктораар алба хээ.

В. А. Джанибеков — 1970 онһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

Космонавтнуудай отрядта 1970 ондо ороһон юм.

1978—1984 онуудта В. А. Джанибеков Замбуулинай дайдаар дүрбэ дахин ниидэнэн юм. Тэрэ «Салют-6» ба «Салют-7» гэһэн замбуулинай научна станцинуудта эльгээгдэһэн экспедициинүүдэй, тэрэ тоодо Монголой ба Франциин космонавтнуудай хабаадалгатай уласхоорондын хоёр экспедициин экипажуудай командир боложо ябаа.

Узбегэй ССР-эй Верховно Советэй депутадаар һунгагдаһан Владимир Александрович Джанибеков ехэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна.

«Союз Т-13» онгосын бортинженер Виктор Петрович САВИНЫХ

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Виктор Петрович Савиных 1940 оной мартын 7-до Кировскэ областиин Оричевска районой Березкины гэжэ тосхондо түрөһэн байгаа.

Пермь хотын түмэр замай транспортын техникум дүүргээд, Совет Армида алба хээ.

В. П. Савиных — 1963 онһоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

1969 ондо Москвагай геодезиин, аэрофото-буулгабаринуудай болон картографиин инженернүүдэй институт дүүргэһэнэйнгээ удаа конструкторска бюродо хүдэлөө. Виктор Петрович замбуулинай онгосонуудта хэрэглэгдэдэг оньһон приборнуудые зохёолсоо, замбуулинай онгосонуудые ниидхүүлжэ, залаг жолоодохо хэрэгтэ хабаадаа.

В. П. Савиных 1978 ондо космонавтнуудай отрядта ороһон юм. Тэрэ 1981 ондо 75 сүүдхын туршада үргэлжэлһэн «Салют-6» станцида эльгээгдэһэн экспедициин бортинженер боложо, түрүүшынхээ замбуулинай дайда соогуур ниидээ һэн.

205 КИЛОГРАММААР ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭНЬ

Зулгы дулаахан зунай үедэ сагаан эдеэ элбэг ехээр үйлэдбэрилхын тула Сэлэнгын районой колхоз, совхозууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис үялгануудые абажа, хоорондоо ана-мана мүрысөн ажаллахаар шиидэбэд. Энэ жэлэйнгээ малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө хамагһаа ехээр — 1403 килограмм һу һаажа, абаһан үялгаяа 203 килограммаар үлүүлһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һаалиин фермын коллектив мүрысэгшэдэй манлайда ябана. Тиихэдэ Химнын совхозой Ехэ-Цагаанай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягоднын һаалиин фермэнүүдэй һаалишад үбэлжэлгээ урагшатайгаар дабаад, мүнөө үнеэдэйнгээ һу шэмые улам дээшэлүүлнэ. Олоной омогорхол болоһон түрүү һаалишад, республикын габьяата малшан Дари Очирова, Александр Пурбуев, Цырема Мункуева, Тагзима Закирова, Раиса Цыбикова, Анна Бадмацыренова, Семен Данилов, Светлана Замураева, Бадмаханда Буянтуева, бусад үбэлэй һарануудта һу ехээр һаахаар абаһан социалис үялгаяа дүүргэн юм.

Мүнөө зунай бэлэдээриин хаһада районой һаалиин фермэнүүдэй һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1100 килограмм һу һааха гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһээ 205 килограммаар дээшэлүүлхээр социалис үялга абаа.

Т. ЦЫДЫПОВА.

АМЖАЛТАМНАЙ—МАНАЙ ГАРТА

Манай колхозой тарыан ажал эрхилэгшэд ороһото ургамалнуудаа тон богони агротехническэ болзорто тарижа дүүнаба. Тусхайлбал, бүхыдөө 1046 гектарта шэнжисэ, 1199 гектар дээрэ обёос, 270 гектар талмайда хара тарыан, 380 гектар газар дээрэ ешмээн таригдаһан байха юм.

Энэ харюусалгатай хаһа соо отделениүүдэй механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ, тарыашадай һайнаар хүдэлхэ эрхэ байдал хангагдаг һэн. Хабарай тарилгын үедэ гурбадахи отделениинхид эршэмтэйгээр ажаллажа, шухала кампанияа эмхитэйгээр үнгэргэһэн байна. Эндэхи механизаторнууд хсёр халанда хүдэлжэ, ажалай минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэхые оролдоо. Ажахымнай дүршэлтэй механизаторнуудай нэгэн, коммунист Ким Дашеевич Содномовой даадаг тракторно-тарыан ажалай бригадын гэшүүд хабарай тарилгын үедэ үндэр бүтээсэ түйлаһан габьяатай.

Ажахымнай тарыашад мүнөө тэжээлэй ургамалнуудые тарихынгаа хажуугаар паар хахалха хүдэлмэрээ үргэнөөр ябуулна. Һүүлэй дүнгөөр 1100 гектар паар хахалагдаад байна. Бидэ хараалһан түсэбөө үлүүлхээр зоригжонхойбди.

Эдэ үдэрнүүдтэ хартаабхаяа һүүлгажа эхилээбди. Сэгай уларилһаа боложо, энэ һарын 23-һаа «хоёрдохи хилээмэрээ» тарижа захалаа һэмди. Байгша ондо 105 гектар талмайе хартаабха эзэлхэ юм.

Тэрэнэй хажуугаар огородой эдеэ тариха хүдэлмэри түлэг дундаа. Мүнөө рассадануд бэлэн болгогдонхой. Табан хүнөө бүридэһэн овощ үүгуулагшадай звено эндэ ажаллана. Тэрэниие Зинаида Камалетдинова хүтэлбэрилчэ.

Энэ жэлдэ Загарайн үналууриин системнүүдэй управлениин хүдэлмэрилэгшэд огородшодто ехэхэн туһаламжа үзүүлээ.

Манай ажахын тарыашад, механизаторнууд, хартаабхашад, огородой эдеэ үргуулагшад КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй танилсажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ үндэр баян ургаса хүряажа абахын тула хүсэ шадалаа гамнаһгүй хүдэлжэ ябана.

С. АЛЕКСЕЕВ,
Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

СССР-тэ ЕРЭБЭ

НОВОСИБИРСК, (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Советэй үрэлаар БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Түрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ Т. Живков хани ёноной албанай хэрэгээр июниин 5-да Советскэ Союзда ерэбэ.

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааһан байдалай түлөө байлдааануудта үнаһан сэрэгшэд-сибирягуудта бодхоогдоһон Алдар солын хүшөөдэ тэрэ энэ үдэр ошожо, мүнхын галай дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиһан байгаа.

ВЫСТАВКЭ ХАРАБА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуучехэ дайнда совет арадай түйлаһан илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвагай Түбэй выставкын зал соо нээгдэһэн уран зурагай искусствын бүхэсоюзна выставкэдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев июниин 5-да орожо хараһан байгаа. Эндэ табигдаһан зохёол бүтээлнүүдтэ тэрэ үндэр сэгнэлтэ үгтэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат П. Н. Демичев, КПСС-эй ЦК-гай Соёлой һаһагые даагша В. Ф. Шауро, СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Н. А. Пономарев, СССР-эй Уран зурагай академиин президент Б. С. Угаров нүхэр М. С. Горбачевтой хамта выставкэ харалсаһан байгаа.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгын бүхэдэлхэйн үдэртэ зорюулагдажа, эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй, Москвагай олоннитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан июниин 5-да Союзуудай байшангай Колонно зал соо болобо.

СССР-эй Конституци дотор, партиин съезднүүдэй шиидхэбэринүүд соо, хуулиин актнуудта батадхагдаһан байгаалида, тэрэнэй баялигуудта гамтайгаар хандаха гэһэн политика манай орон дотор бэелүүлэгдэдэг юм. Гүрэн тө-рэмнай байгаалиие сахин хамгаалха хүдэлмэридэ мүнгэ зөөри ехээр гаргашалдаг. Эдэ бүгэдын ашаар промышленна хото городуудай агаар руу хорото бодосуудые хаялга нилээд хороогдоһон байна гэжэ суглаанда хабаадагшад тэмдэглээ. Волго, Кама, Ураал болон бусад томо ехэ мүрэнүүдэй үһан арюун тунгалаг болонхой. Балтиин ба Каспиин далайнуудые нефтепродуктнуудаар бузарлалга бага болгогдоо. Түүхэй эд хэрэглэлгэдэ горитой ехэ анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ нөөсэнүүдые үйлэдбэридэ хабаадуулһанай ашаар һүүлэй гурбан жэлэй хугасаа соо 25 миллиард тухэриг алмагдаһан байна.

Оршон тойронхи байгаалли тухай анхарал оролдолго гарганга арадуудай хоорондохи ханн барисаасе бэхижүүлхэ ябуулганнуудтай таһаршагүй холбоотой юм гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон зааба. Термоядерна дайнда эсэргүү, эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа мүнөө хүн зонойажаһууха оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха гэһэн удхатай.

МАНАЙ ПУШКИН

Үе сагай үнгэрхэ бүри Пушкинай алдар соло буурагүй. Урма зоригой, оюун ухаан бодолой шэргэшэгүй булаттал мэтээр хүнүүд тэрэнэй хэтэдээ мүнхэ зохёолнуудта хандадаг юм гэжэ агуучехэ поэдэй түрөһөөр 186 жэлэй ойн үдэрэй урда тээхэнэ, июниин 5-да, Союзуудай байшангай Колонно зал соо болоһон үдэшэ дээрэ тэмдэглэгдээ.

Элитэ ехэ совет уран зохёолшод, эрдэмтэд, искусствын уран бэлигтэн, ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэд Россин гайхамшагта хүбүүндэ дурлалаа, нэрэ хүндээе ёнолон мэдүүлхын тула Москвагай эгээл эрхим һайн залнуудай нэгэн соо сугларһан байгаа.

— Пушкинай XIX бүхэсоюзна һайндэр далайһаа далай хүрэтэр, хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ урма баяр түрүүлэн үнгэрбэ, — гэжэ РСФСР-эй Түрэнэй шангай лауреат С. Смирнов энэ үдэшые нээхэдээ хэлэбэ. —Агуу ехэ уран бэлигтэниие бүхы арад түмэнэй хүндэлжэ байдагые энэ һайндэр элирхэйлэн харуулаа. Пушкинай хэтэдээ мүнхэ үгэ мүнөө хаа хаанагүй соностодог, бүхы хүн түрэлтэн тэрэниие мэдэдэг, дурладаг, үншадаг юм. Эсэгэ ороноймнай литературын классигай зохёолнуудтэ дэлхэйн арадуудай 102 хэлэн дээрэ дүн хамта 330 миллион шахуу хэнэгээр хэблэгдэнхэй.

Ленинскэ шангай лауреат Е. Исаев, манай ороной олон хото городуудһаа ерэһэн литераторнуудтэ энэ үдэшэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Пушкинай оюун бэлигтэ зохёолнуудай айхабтар ехэ удха шанартай байһан тухай онсолон тэмдэглэбэ. Харинн ороонуудһаа ерэһэн айлшад үгэ хэлэхэдээ, Пушкинай оюун бэлигээр омогорхон гайхажа байһанаа мэдүүлээ.

БАЗАР—ХАМТЫМНАЙ ГЭР

Ленинс эзэрхэг түрэлгөөрхидэй гэрэгүулагдажа байһан хоёрдохи дайнай һүргаалнууд, нинтэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй акт, Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө совет комитедэй гол зорилгонууд» гэһэн элидхэл хэбэ. Хельсинкидэ болоһон зүблөөн дайнай политическэ дүнгүүдые согсолһон. Европые амгалан тайбан байдалай ба али алиндань ашатай туһатай харилсаанай түби болгохо хэрэгтэ гүрэнүүдэй удаан болзорой ажал ябуулгын шэглэлнүүдые хараалһан байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Хүсэ хэрэглэлгын, «хүйтэн дайнай» политикын аша үрэгүй байһые Европын 33 гүрэн, США болон Канада гүйсэд баталаа һэн. Энэ зүблөөн политическэ ба экономическа харилсаа тогтоохо арга олгоһон байгаа. Гэбэшье НАТО-гай буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые үргэдхэһэнһөө, нэн түрүүн добтолго хэхэ американ ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые энэ түбидэ тараан тодхолгоһоо уламжалан, Европодохи политическэ байдалай орёо түгшүүрилтэй болжо байһые обёоронгүй байхын аргагүй. Социалис оронуудһаа булюу хүсэтэй болжо, түүхын хугжэлтые гэдэргэнь эрьюулхые США оролдоно. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгэ, «одото дайн байлдааануудта» бэлэдхэлэй түсэбүүд нимэ зорилготой байна.

Совет олоннитэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ айхабтар ехэ дүй дүршэлтэй болоо гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ. Европын аюулгүй байдалай асуудалнуудаар партиимнай хараалһан зорилгонуудта үндэлэлдэг ажал ябуулгын программа бидэнэртэ бии.

ҮБҺЭНДӨӨ ОРОХООР БЭЛДЭНЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ абаһан социалис үялгануудаа сүм дүүргэхээр ажалай тэмсэлдэ оролсоһон Хурамхаанай районой Гаргын совхозой механизаторнууд үбһэ хуряалгадаа бэлэдхэлэйнгээ хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр эхилбэ. Байгша ондо тус ажахы бүхыдөө 32 мянган центнер үбһэ һүрилжэ, 60 мянган центнер силос, 25 мянган центнер сенаж даража абаха түсэбтэй юм.

Мүнөө совхоздо косилка, тармуур, бүхэл шэрэхэ, һүри сомохо оньһон түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха тусхай бригада эмхидхэгдэнэн байна. Заһабарилагшад үбһэ хуряахэ машина, техникээ энэ һарын 10 болотор сүм заһабарилжа бэлэн болгохоор түсэблэнэ.

Һаяхан боложо үнгэрһэн совхозой дирекциин, партбюрогой, профкомой хамтын заседани дээрэ үбһэшэдэй звенонуудые эмхидхэн байгуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэжээл бэлэдхэгшэдэй социалис мүрысөөнэй гүрим баталагдан абтаа.

З. ТОГМИДОН.

Май һарын һүүл багаар гурбан үдэрэй туршада Бэшүүр нютагай һүүрин тосхонуудай хүн зон городой лекторнуудэй ерэһэн ушараар нилээдшье һонирхоо һэн. «Хоёр профессор ерээ гэнэл», «Элдэб асуудалнуудаар лекторнууд бии юм хаш», «Дүранай асуудалдаш харюусаха аргатай юм гэнэ», «Хэзээ манда ерэжэ, уншахань гээшэб!» —гэхэ мэтэ хөөрэлдоонууд хаа хаанагүй дуулдаа бэлэй.

Мэйн 27-һоо 30 болотор Бэшүүрэй райондо болоһон «Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правлениин үдэрнүүд тухай уншагшадтаа мэдээсээ һэмди.

Иимэ хэмжээ ябуулга үнэхөөрөөшье түрүүшынхээ үнгэргэгдөө. Зоной һонирхоһониньшье ойлгосотой ааб даа. Бүлэгтэ ороһон 16 лекторэй дунда республикын элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, олон шэглэлэй мэргэжэлтэд байгаа ха юм. Эндэһээ лекциннуудэй тематиканьшье үргэн ехэ һаэб даа. Асуудал бүхэндэ харюусажа шадаха юм гэжэ зоной хэлсэһэниньшье зүйтэй. Бүлэгэй гэшүүд КПСС-эй мүнөө үеын гадаадын ба дотоодын политикын олон ондоо асуудалнуудые тайлбарилһан байна. Партиин XXVII съездэй бэлдэлгэтэй холбоотой асуудалнууд гол һүүри эзэлээ юм. Мүн баһа социалис экономико хүгжөөлгын, гурим журам шангадхалгын, архидалгатай тэмсэл ябуулгын, үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин болон бусад асуудалнуудаар лекциннууд уншагдаа.

Бэшүүрэй райондо хабарай һайхан сагта иимэ үдэрнүүдэй болоһониинь мүн лэ удхатай. Эндэхи ажахынууд республика соогоо эгээл ехээр ороо-ноо таряа хуряадагаараа үнинэй алдаршанхай гээшэ. Харин лекторнууд тарилгын үшөө дүүрээдүйдэ ерэһэн байгаа. Сагай хэды шахардуу байбашье, районой партийна органнуудай иимэ үргэн ехэ хэмжээ ябуулгые «Знание» бүлгэмэй республиканска правленитэй хамта эмхидхэжэ, түб хотын лекторнуудые хүндэмүүшэ ёһоор үгтажа абаһаниинь һайшаалтай.

Тэрэшэлэн «Знание» бүлгэмэй республиканска организациин правлениин иимэ үдэрнүүдые үнгэргэхэ үүсхэл гаргаһыень мүн лэ тэмдэглэлтэй.

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Плотников бүлэгэй гэшүүдые амаршалаад, район тухайгаа тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгэһэн байна. Байгша оной июнь һарада бэшүүрэйхид районой өнөйнгоо байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэнь гээшэ.ماкай республикын Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй районуудай, зүүн тээһээ хүршэ Магетинскэ районой зарим хубиинь бүридэгдөө абажа, Бэшүүрэй район тогтоһон түүхэтэй. Тэрэ гэһээр эгээ табин жэл үнгэршэбэ. Олон үйлэ хэрэгүүд энэ үе соо ушараа. Хүгжэлтынгөө талаар районой үрагшаа горитой алхам хэһэниинь элитэ. Жэшээнь, бүхы республикын гүрэндэ тушаадаг ороһоной дунда зэргээр табанай нэгэ хубиинь Бэшүүрэй район тушаадаг ха юм. 100 мянга шахуу центнер һүн худалдагдана. Гахай шахадаг комплексын түрүүшын эзлжээн ашаглагдаа. 12 мянган гахай тэндэ тэжээхээр хараалагдаа юм. Оньһожоруулагдамал нуудэл 4 колонно хүдэлмэреэ район дотор ябуулна. Барилгын материалнуудай управлениин бүридэлдэ хирпиисэ, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводууд, модо болбосоруулгын цех бии. Мелиоративна барилга үргэн дэлгэсэтэйгээр ябуулагдана.

Байгша оной үбэлжэлгэ шахардуугаар үнгэрөө гээд КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь тэмдэглээ. Гэбэшье районой ажалшад, партийна организацинууд хүдөө ажахын продуктнуудые үгрэндэ тушааха кварталай, хахад жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай. Нэрэ хүчдэтэй, бэлиг шадабаритай лекторнуудэй манда ерэһэн ушар энэ тэмсэлдэмнай шэнэ эршэ нэмээхэ гэжэ найдаһанаа нүхэр А. И. Плотников мэдүүлбэ.

Гурбан үдэрэйнгөө хүдэлмэриин түсэбые партиин райкомдо түр зуурхана лаблан тодорхойлоод, бүлэгэй гэшүүд районой ажалша коллективүүдээр тараһан байна. Жэшээнь, Буряадай филиалай Биологиин институдай таһагые даагша М. А. Шаргаев оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй Бэшүүрэй филиалда оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгын удха шанар тухай хөөрэжэ үгөө. Тиихэдэ Буряадай филиалай парткомой секретарь, техническэ эрдэмэй кандидат Н. М. Белоколодов Бага-Куналейн 30-дахи СПТУ-да арадай ажахыда космонавтикын түйлалтануудые хэрэглэлгэ тухай лекци уншаа. Буряадай АССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүн А. К. Лопатин гахай шахалгын шэнэ комплексын ажалшадай урда хүнэй наһанда хоро хүргэдэг, үйлэдбэриие хохидуулдаг архидалга тухай хөөрөөд, гутамшаг муухай энэ үзэгдэлтэй яагаад тэмсэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Энэл үдэртөө Буряадай хүдөө ажахын институдай профессор И. А. Ишигенов, соёлой институдай кафедрые даагша Г. С. Лобанова, хүгжэм шэнжэлэгшэ А. М. Лисовиченко, КПСС-эй обкомой лектор Д. Ц. Шойнёнов, багшанерай институдай кафедрануудые даагшанар Д. Д. Очиров, Ф. И. Шулунов, хүдөө ажахын институдай кафедрые даагша Ю. А. Византийский гэгшэд райсельхозтехникэдэ, эд хэрэглэгшэдэй районно холбоондо, Хёлгын леспромхоздо болон бусад коллективүүдтэ лекциннуудые уншаа.

«Дружба» колхоздо Буряадай Нимтын эрдэмэй институдай секторые даагша, түүхын эрдэмэй доктор Р. Е. Пубаев СССР-тэ буддизмын мүнөө үеын байдал болон атеис пропагандын зорилгонууд тухай хэлээ. Тодорхой тоо, баримтануудаар баян энэ лекциие сугларагшад ехэ анхаралтайгаар шагнажа, олон асуудалнуудые түгэсхэлдэнь табяа. Мэдээжэ эрдэмтэ тэдээндэнь түгэс дүүрэн харюунуудые үгэжэ, зониие бүришье һонирхуулаа. Тиихэдэ Р. Е. Пубаев шажан мүргэлэй талаар Бэшүүрэй районой ямар байдалтай байһаниие тобшо тэдыгээр тэмдэглээ. Мүн тэрэ гансашье буддын шажан тухай бэшэ, харин православна шажанай мүнөө үеын байдал тухай тогтоо. Юуб гэхэдэ, «Дружба» колхозой газар дээрэ хуушан ёһоной шажанда шүтэдэг шэмээшэг үгай хүн зон олон ха юм.

Энэл институдай научна хүдэлмэрилэгшэ, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Э. А. Улзнов тус ажахын колхознигуудта мүнөө үеын буряад литературын байдал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, һонирхол үүсхээ. Илангаяа Ц. Жимбиевэй, И. Калашниковай, М. Жижитовэй зохёолнууд дээрэ лектор тодорхойгоор тогтоо.

Хоёрдохи үдэрынь КПСС-эй райкомдо лекторнуудэй семинар болобо. Улаан-Удын лекторнууд тэрээндэ үрэ түгэсөөр хабаадаһан байна. Философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Очиров үгэ хэлэхэ шадабариин талаар зарбаринуудые үгөө. Республикын Верховно Сүүдэй гэшүүн А. К. Лопатин архидалга, алкоголизмда эсэргүүгээр ойлгуулалгамжын худэлмэри яагаад ябуулха тухай тогтоо. Энэ гансал партийна худэлмэрилэгшэдэй, хутэлбэрилхы тушаалтадай шиидхэхэ хэрэг бэшэ, харин эдэ үзэгдэлнүүдтэй тэмсэлдэ үргэн олониитые элсүүлхэ шухала гээд үгэ хэлэгшэ онсолоо. Тэрэшэлэн түүхын эрдэмэй доктор Р. Е. Пубаев атеис пропагандын зорилгонуудые тодорхойлоо. Удаань семинарта хабаадагшад гурбан секци боложо, худэлмэрээ үргэлжэлүүлээ. Улаасхоорондын асуудалнуудаар үгэ хэлэгшэдэй секциие — багшанарай институдай кафедрые даагша Д. Д. Очиров, партийн обкомой лектор Д. Ц. Шойненов, худөө ажахын экономикын секциие—худөө ажахын эрдэмэй доктор, профессор И. А. Ишигенов, экономическа эрдэмэй кандидадууд Ю. А. Византийский, Ф. И. Шулунов, литература ба искусствын секциие —искусство шэнжэлгын эрдэмэй кандидат А. И. Тугутов, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Э. А. Уланов, хүгжэм шэнжэлэгшэ А. М. Лисовиченко гэгшэд хутэлбэрилөө. Эдэ бүхы секциннүүдтэ тон һонирхолтой, аша туһатай хөөрэлдөөнүүд болоо гэжэ тэмдэглэлтэй.

«Знание» бүлгэмэй республиканска организациин правлениин лекторнууд Бэшүүрэй райондо ябаһан гурбан удэр соогоо ажалша 30 коллективтэ 114 лекци уншаһан байна. Бүхы дээрээ 3500 хүн энэндэ хабаадаа. Лекторнуудэй дунда эрдэмэй хоёр доктор, 9 кандидат байгаа. Олонхи ажахы, предприятинууд ерэһэн лекторнуудые һайнаар угтажа, зоноо саг соонь тус тус газарнуудта суглуулаад байгаа. Бодонгуудай, Охин-Булагай, Бэшүүрэй, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозуудай хутэлбэрилэгшэд лекциннуудые һайнаар уншахын тула зохихо эрхэ байдал хангажа шадаа. Илангаяа «Сибирь» совхозые (партбюрогой секретарь Х. Ц. Дашиева) эндэ тусгаар дурдалтай.

Гэхэ зуура эдэ үдэрнүүдэй дүнгүүдые согсололгын үедэ булгэмэй республиканска организациин правлениин түрүүлэгшын орлогшо С. Д. Аюшеев амжалтануудай хежуугаар зарим тэды дутуу дунданууды тэмдэглээ. Жэшээнь, буряад хэлэн дээрэ ороидоо 2 лекци уншагдаа. Харин булэгэй бүридэлдэ буряадаар уншаха аргатай хүнүүд үсөөн бэшэ һэн. Ушарынь гэхэдэ, буряадуудай ажаһуудаг газарта тиимэ лекциннуудэй урид хараалагдаагүй лэдэрэһэн зэн суглараагүй ха юм. Энэ зүйлые саашадаа заабол хараада абаха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн энэ үедэ нютагайнгаа районно ба эхин шатын лекторнуудэй лекциннуудые эмхидхэхэ һаань, республикын элитэ мэргэжэлтэд тэдэниие шүүмжэлэн сэгнэжэ, туһатай зүбшэл заабари үгэхөөр байгаа бшуу.

Үгээ үргэлжэлүүлэн, С. Д. Аюшеев «Знание» бүлгэмэй районно организациин ажал ябуулгада ушардаг дутуу дунданууда ахарал хандуулаа. Районно шатын лекторнууд эндэ даншье үсөөн. Лекторнуудэй семинарнууд һүүлэй үедэ нэгэшье үнэргэгдөөгүй. Районно шатын 45 лекторнуудэй дундаһаа ороидоол хоёрынь худөө ажахын тематикаар лекци уншадаг. Харин район соо худөө ажахын аяар 600 мэргэжэлтэд бии бшуу. 420 багшанар соо районно шатын мөөл 7 лектор тоологдоно. Тиихэдэ лекци эмхидхэхэдээ, заал һаа, олон зониие суглуулха гэһэнэй үлүү.

Дүнгүүдые согсололгын үедэ үгэ хэлэһэн И. А. Ишигенов., Д. Д. Очиров, Н. М. Белоколодов, Ю. А. Византийский һанамжа дурадхалнуудаа элирхэйлээ. Республиканска наркологическа диспансерай ахамад врач Г. М. Баранчик Бэшүүрэй районой медигүүдэй архидалга, алкоголизмтай һулаар тэмсэл ябуулдаг тухай шүүмжэлхы ажаглалта хэлээ.

Түгэсхэлдэнь партиин райкомой секретарь В. П. Суковеев эдэ үдэрнүүд районоймнай ажабайдалда горитой мүр сараа үлөөгөө гэжэ хэлэбэ. Хүнууд энээгээр ехэтэ һонирхоо. Хүн зоной сэдьхэл бодолдо эдэ үдэрнүүдэй хадуугдаһанинь арсашагүй ха юм.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

Үзэл сурталай хүдэлмэри

ОЛОНОЙ СЭДЬХЭЛДЭ ХАДУУГДАА

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

ХУБИИН АЖАХЫНУУДТА ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКЦИ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭЭ ШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ БОЛОН ХҮДӨӨ АЖАХЫН НУУДАЙ ЯБУУЛХА ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет хубиин хамһабариин ажахы байгуулхадань колхознигуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ, алба хаагшадта, мүн бүсад эрхэтэдтэ туһаламжа үзүүлхэ талаар республикын совет болон хүдөө ажахын органууд тодорхой хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэнэ. 1984 ондо хүн зоной хубиин хамһабариин ажахынуудта республика догор үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы продуктнуудай 58 процент хартаабха, 18 процент овощ, 35 процент мяхан, 30 процент һүн абтаһан байна. 1984—1985 онуудта улад зонһоо гүрэнэй нөөсэдэ 3,7 мянган тонно мал, шубуун, 250 тонно һүн, 840 тонно нооһон (сэбэр утаһаар) худалдагдажа абтаа юм. Энээнһээ гадна колхоз, совхозууд шахан таргалуулхаар эртээнһээ хэлсээ баталжа, хүн зонһоо 34 мянган үхэр, 14 мянган гахай, 27 мянган хони худалдажа абаһэн байна. Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй эмхинууд дүрбэн жэлэй туршада улад зонһоо 68 мянган тонно хартаабха, 11,7 мянган тонно мяха, 1,3 мянган тонно һүн, 2,8 миллион хэһэг үндэгэ хэлсэһэн сэнгээрээ худалдажа абаһан гээшэ.

Хүн зонһоо мяха худалдажа абаха талаар Захааминай, Хяагтын, Эдэ-ын районуудай, һүн—Баунтын, Захааминай районуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд горитойхон худэлмэри ябуулна.

Эдэ жэлнүүдтэ хүн зоной үмсэдөө үсхэбэрилхын тула республикын колхоз, совхозууд 400 үхэр, 37 мянган поршоонхо худалдаһан байна.

Гэхэтэй хамта, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет хубиин хамһабариин ажахынуудта продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой эрилтэнүүдые арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, худөө ажахын органуудай, предприяти, эмхинүүдэй хутэлбэрилэгшэдтэ хамһабариин ажахые эрхилхэхэ эрхэ байдалыень һайжаруулжа, хэрэгтэй туһаламжа үзүүлхээр эрилтэ табидаггүй байһанһаа эхитэй гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглээд, тусгаар тогтоол баталан абаба.

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, республикын эдэ хоолой нөөсэ нэмээхэ зорилготойгоор эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахын арга боломжые бүри хүсэд дүүрэнээр эрхэлгэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абажа, энэ хэрэгтэ бии байгаа дутагдалнуудыень үсадхахаар арадай депутадуудай городской, районно, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудуяялгаалгаа.

Арадай депутадуудай городской, районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, Буряадай АССР-эй Худөө ажахын министерство, «Буряатплодоовощхоз» нэгэдэл, «Птицепром» трест эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахыда газар тарялалгаг болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар арга боломжнуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ зэргэтэй. Тэрэшэлэн, худөө нютагуудта ажаһуудаг булэ бүхэниие овощ, хартаабха болон бусад ургамалнуудые тариха участогаар хангаха, мүн тэрэнээ хэрэглэхэдээ ашаг үрыень дээшэлүүлхэ ба мал, шубуу барижа үсхэбэрилхэ эрхэ байдал байгуулха асуудалда онсо анхарал хандуулха ёһотой. Хубиин хамһабариин ажахынуудые һайжаруулха талаар арадай депутадуудай сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй, колхоз, совхозуудай болон худөө нютагуудтахи бүсад предприяти, эмхинүүдэй хутэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлжэ, хүн зоной дунда ябуулагдадаг ойлгуулламжын худэлмэриие эдэбхижүүлжэ, эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээр эрхэтэдэй хамтын суглаануудые саг үргэлжэ үнгэргэхэ хэрэгтэй. Мүн эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахынуудһаа худөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилжэ худалдалгые дээшэлүүлхэн тула арадай депутадуудай поселково, сельскэ болон сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомуудтэй хамтадаа ашаа үрые дээшэлхэ талаа.

Арадай депутадуудай онно, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй комууд, Буряадай АССР-эй Худөө ажахын министерство, «Буряатплодоовощхоз» нэгэдэл, «Птицепром» трест эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахыда үйлэдбэрилэгдэдэг худөө ажахын продукциин үлүү гараһыень худалдажа абалгые эмхидхэхэ талаар горитойхон дутагдалнууд ушарна. Улад зонһоо үлүү гараһан мяха, һү, овощ худалдажа абаха хэмжээе дээшэлүүлхэ, мүн городой хүн зониие эдэ продуктнуудаар хангалгые һанжаруулха талаар Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй эмхинүүд үсэд оролдолго гарганагүй. Тэрэшэлэн тушаажа абалгын — бэлэдхэлэй пунктнуудай материально-техническэ бааза нула байһан зандаа. «Бурмолпром» нэгэдэлэй предприятинууд хүн зонһоо һү худалдажа абалгые юрэнхы дээрээ эмхидхэнэгүй.

Зарим районуудта колхоз, совхозууд хүн зонһоо мяха, нооһоо худалдажа абахадза, гүрэнэй тогтоогдоһон сэнгээ дээгүүр түлбэри үгэнэ. Тиихэдээ хүн зоной тушааһан малай шэгнүүрые, мүн нооһоной шанарые хуурмагаар дэшэлүүлдэг байна юм. Олохон ажахынууд мал худалдажа абахаар колхознигуудтай, совхозуудай худэлмэришэдтэй саг болзортонь захааминай, Хяагтын. Хүн зонһоо худалдажа абтаһан бага шэгнүүртэй мал саашадаа тобиржуулагдажа шахагденгүй үүсэлэгдэхээр тушаагдана. Мүн айлнуудһаа үлүү гараһан һү худалдажа абаха худэлмэри эмхидхэнэгүй.

Эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахые хүгжөөхэ талаар элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд гол түлөб арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, худөө ажахын органуудай, предприяти, эмхинүүдэй хутэлбэрилэгшэдтэ хамһабариин ажахые эрхилхэхэ эрхэ байдалыень һайжаруулжа, хэрэгтэй туһаламжа үзүүлхээр эрилтэ табидаггүй байһанһаа эхитэй гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглээд, тусгаар тогтоол баталан абаба.

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, республикын эдэ хоолой нөөсэ нэмээхэ зорилготойгоор эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахын арга боломжые бүри хүсэд дүүрэнээр эрхэлгэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абажа, энэ хэрэгтэ бии байгаа дутагдалнуудыень үсадхахаар арадай депутадуудай городской, районно, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудтэй хамтадаа ашаа үрые дээшэлхэ талаа.

Арадай депутадуудай онно, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй комууд, Буряадай АССР-эй Худөө ажахын министерство, «Буряатплодоовощхоз» нэгэдэл, «Птицепром» трест эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахыда газар тарялалгаг болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар арга боломжнуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ эзэргэтэй. Тэрэшэлэн, худөө нютагуудта ажаһуудаг булэ бүхэниие овощ, хартаабха болон бусад ургамалнуудые тариха участогаар хангаха, мүн тэрэнээ хэрэглэхэдээ ашаг үрыень дээшэлүүлхэ ба мал, шубуу барижа үсхэбэрилхэ эрхэ байдал байгуулха асуудалда онсо анхарал хандуулха ёһотой. Хубиин хамһабариин ажахынуудые һайжаруулха талаар арадай депутадуудай сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй, колхоз, совхозуудай болон худөө нютагуудтахи бүсад предприяти, эмхинүүдэй хутэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлжэ, хүн зоной дунда ябуулагдадаг ойлгуулламжын худэлмэриие эдэбхижүүлжэ, эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээр эрхэтэдэй хамтын суглаануудые саг үргэлжэ үнгэргэхэ хэрэгтэй. Мүн эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахынуудһаа худөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилжэ худалдалгые дээшэлүүлхэн тула арадай депутадуудай поселково, сельскэ болон сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомуудтэй хамтадаа ашаа үрые дээшэлхэ талаа.

Арадай депутадуудай онно, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй комууд, Буряадай АССР-эй Худөө ажахын министерство, «Буряатплодоовощхоз» нэгэдэл, «Птицепром» трест эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахыда газар тарялалгаг болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар арга боломжнуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ эзэргэтэй. Тэрэшэлэн, худөө нютагуудта ажаһуудаг булэ бүхэниие овощ, хартаабха болон бусад ургамалнуудые тариха участогаар хангаха, мүн тэрэнээ хэрэглэхэдээ ашаг үрыень дээшэлүүлхэ ба мал, шубуу барижа үсхэбэрилхэ эрхэ байдал байгуулха асуудалда онсо анхарал хандуулха ёһотой. Хубиин хамһабариин ажахынуудые һайжаруулха талаар арадай депутадуудай сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй, колхоз, совхозуудай болон худөө нютагуудтахи бүсад предприяти, эмхинүүдэй хутэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлжэ, хүн зоной дунда ябуулагдадаг ойлгуулламжын худэлмэриие эдэбхижүүлжэ, эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээр эрхэтэдэй хамтын суглаануудые саг үргэлжэ үнгэргэхэ хэрэгтэй. Мүн эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахынуудһаа худөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилжэ худалдалгые дээшэлүүлхэн тула арадай депутадуудай поселково, сельскэ болон сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомуудтэй хамтадаа ашаа үрые дээшэлхэ талаа.

Арадай депутадуудай онно, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй комууд, Буряадай АССР-эй Худөө ажахын министерство, «Буряатплодоовощхоз» нэгэдэл, «Птицепром» трест эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахыда газар тарялалгаг болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар арга боломжнуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ эзэргэтэй. Тэрэшэлэн, худөө нютагуудта ажаһуудаг булэ бүхэниие овощ, хартаабха болон бусад ургамалнуудые тариха участогаар хангаха, мүн тэрэнээ хэрэглэхэдээ ашаг үрыень дээшэлүүлхэ ба мал, шубуу барижа үсхэбэрилхэ эрхэ байдал байгуулха асуудалда онсо анхарал хандуулха ёһотой. Хубиин хамһабариин ажахынуудые һайжаруулха талаар арадай депутадуудай сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй, колхоз, совхозуудай болон худөө нютагуудтахи бүсад предприяти, эмхинүүдэй хутэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлжэ, хүн зоной дунда ябуулагдадаг ойлгуулламжын худэлмэриие эдэбхижүүлжэ, эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээр эрхэтэдэй хамтын суглаануудые саг үргэлжэ үнгэргэхэ хэрэгтэй. Мүн эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахынуудһаа худөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилжэ худалдалгые дээшэлүүлхэн тула арадай депутадуудай поселково, сельскэ болон со-

Колхознигуудта, совхозуудай худэлмэришэдтэ хартаабха, овощ тариха участогуудые үгэхэ асуудал түргэн шиидхэгдэнэгүй. 1984 ондо колхознигуудай 14 процентынь тарилгын участогүй байгаа. Олонхи районуудта хүнүүдтэ таалгаһан тарилгын участогуудаша үрэтэнөөр хэрэглэгдэнэгүй. Энэ газартаа овощой, үрэ жэмэсэй ургаса, мүн малай тэжээл багаһаар тариг-дана. Колхознигуудаи, совхозуудай худэлмэришэдэй болон бусад эрхэтэдэй ургамалнуудые умсэдөө тариха участогуудые үйлэлха талаар туһа хүргэхэ асуудал удаанаар шиидхэгдэнэ. Тэжээл бэлэдхэхэдэ таарамжагүй — дошо болдогтой нюитын газарта эрхэтэдтэ үгтэһэн участогуудые удаан болзорто ашаглахаар даалгагданагүй. Тиимэһээ хүн зон үгтэһэн участогайнгаа үрэжэлыень дээшэлүүлхэр аша үрэтэй худэлмэри ябуулнагүй.

Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, эрхэтэдэй хубиин хамһабариин олохон ажахын адууһа малые тэжээлээр хангаха талаар ехэ бэрхэшээл тохёолдоно гэхэгү, али үмсын мал олошоруулгада горитойхон һаад түбэг ушаруулна.

1985 оной январиин 1-нэй байдалаар худөөгэй айлнуудай 17,6 процентынь умсэдөө мал баринагүй. Тодорхойлбол, бүхы айлнуудай 30 процентынь үхэр, 39 процентынь үнеэн, 43 процентынь гахай, 70 процентынь хони үдхэнэгүй.

Илангаяа Загарайн, Кабанскын, Прибайкалиин, Улаан-Удын районуудай һүүрин газарнуудта ажаһуудаг айлнууд умсэдөө мал үсөөнөөр барижа харууһална.

Гэхэтэй хамта, колхоз, совхозуудай хутэлбэрилэгшэдэй, арадай депутадуудай сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай зүгһөө хиналта хэгүй байһан дээрэһээнь эрхэтэдэй хубиин хамһабариин ажахыда тогтоогдоһон нормоһоо үлүү олон мал үсхэбэрилэгдэнэ. Тиигэжэ эдэ малынь нюитын адууһа малда үгтэһэн үбһэ тэжээлээр хооллуулагдажа, гоогоо гурба дахин сабшажа абахаар хараална.

Үбһэ хуряалгын онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, малай тэжээл эрхим шанартайгаар хуряаха гэһэн худэлөөн дэлгэрэнхэй. Унагаагдаһанногоо тусхай аргаар үлеэлгэжэ хатааха, суглуулжа сомохо бүхы түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэнхэй. 40—45 процент шиигтэй үбһэ ногоо хээрэһээ абаашажа, һарабша доро оруулха тусхай түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэхэ юм.

ЯМПОЛЬ (Винницкэ область). Винницкэ областиин таряашад свекпын талмай дээрэ нэмэлтэ тэжээл оруулжа захалба. РАПО-гой партнернууд— районой худөө ажахын химиин ба нютагай саахарай заводой мэргэжэлтэд нэмэлтэ тэжээл оруулхадань, худөөгэй ажалшадта туһална. Тэдэниие оруулхатаяа хамта шоройень обоолно.

ВОРОНЕЖ. Богучарска районой «Серп и молот» колхозой механизаторнууд хүсы үбһэнэй үналагдадаг участогуудта косилканнуудаа гаргаба. Тэдэнэр гектар бүриһөө 200 центнерһээ бага бэшэ ногоон эшэ намаа хуряана. Хуряагдаһан талмай дээрэ минеральна үтэгжүүлгэнүүд гаргагдана. Уналуури хэһэнэй, нэмэлтэ тэжээл оруулжа ашаар зунай туршад 2—3 дахин ехэ урагшаа даха байна.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Осетиин ажахынуудаа адууһа малда шэнэ бэлэдхэхэ шухала нөөсэ. Эндэ альпийска бэлэгшэ пийска сабшалан ажалшадаа, нөөсэ үбһэ хуряалгын эхилбэ. Бригадна горитойхон худэлдэг ажахынуудтай дын подразделениинуудта сабшана. Ажал худэлдэг, иимээр эмхидхэлгэ хуряалгын болзорые хангаа арга олгохо юм.

(ТАСС).

БУУРАЛ КАРСАКПАЙН ШЭНЭ ТҮХЭЛ

ДЖЕЗКАЗГАН. Республикын хүндэ индустриин түрүүшын предприяти — Джезказганска горно-металлургическа комбинадай Карсакпанска металлургическа завод арбан гурбан жэлэй туршада хүдэлөөгүй байһанаа һаяхан түрүүшынгээ продукци үгэбэ. Үлэгдэлһөө буйлуулагдан абтаһан түрүүшын үнэтэ металл тэрэнэй конвейерһээ гараба. Үйлэдбэрилэгшэдэй эрдэмтэдтэй хамта зохёоһон түрүү технологи предприятиин таби гаран жэлэй туршада хүдэлхэдөө гаргаһан үлэгдэлые нарринаар буйлуулха арга олгоно.

Далаад онуудай эхеэр зэд хайлуулдаг дүүрэн гүйсэд оньһожоруулгатай заводой ашаглалгада үгтэхэдэ, Карсакпайн бага хүсэтэй лининнүүд зогсоогдоһон юм. Түрүүшын табан жэлтэй сасуутанай үрдахи байдалые гансал обоо хубөө үлэгдэлнүүд гэршэлдэг һэн.

Гэбэшье ухаалан зохёогшод үлэгдэлнүүдые болбосоруулгын ехэ гаргашагүйе тооложо үзөөд, тэндэһээ үнэтэ зүйлнүүдыень илган абажа туршаба. Тэрэниие болбосоруулхада газ, дулаан гарана. Харин үлэгдэлһөө гараһан үлэгдэлыень дулаа баридаг материал болгон хэрэглэхээр байба. Тиигэжэ эндэ үлэгдэлһөө дулаа бариха хубэн үйлэдбэрилхэ цех байгуулагдаа.

Казахстанай үнгэтэ металлургиин предприятинуудта үлэгдэлнүүдые комплексноор хэрэглэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Табан жэлэй эхинһээ хойшо үлэгдэлэй түүхэй эдые хэрэглэдэг арба гаран цех, комплекснууд ашаглалгада ороһон байна.

(ТАСС).

НЭРЭ СОЛОЁО ДУУДУУЛҺААР

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗӘРГӘДӘ

«Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа» гэдэг-тэл адли Лукман Юсупов бага наһанһаа ажалда дуратай байһан юм. Ажалша үгтай айлай бүлэ соо үндыжэ, эхэ, эсэгынгээ хажууда зүбөөр хүмүүжүүлгдэжэ, хүнэй зэргэдэ гараһандаа тиимэшье байжа болоо.

Эсэгэнь — Шакир үбгэжөөл — түрэл нютагтаа олон жэлэй туршада механизаторааг хүдэлһэн намтартай. Тиихэдээ аһан шадалаараа ороондожо, үетэн нүхэдтөө, аха заханартаа магтуулдаг байгаа.

Лукманшье бага балшар наһанһаа хойшо эсэгэеэ дахажа, түмэр «агтада» дурлаа. Мүн ажалшье хэжэ һураһан байха юм. Тиихэдэ эсэгынь хүбүүгээ булад хүлэгэй жолоошон болгохо гэһэн хүсэлэнтэй байһаниинь элитэ. Оньһон техникын олошоржо байһан сагта бар хүсөөрөө ажаллажа, холо «харайхагүйш» гээд үбгэжөөлэй зүб шиидхэбэри абаһаниинь мүнөө болоходо ойлгосотой. Иигэжэ Лукманай хубүүндээ зүб харгыень заажа үгэһэн байна. Бага балшар наһанһаа һубэлгэн бэрхэ Лукман нютагайнгаа һургуулиин долоодохи классые дүүргэһээр лэ, тусхай курсада һуража, тракторист-машинистын мэргэжэлтэй болоо һэн. Тэрэнэй һүүлээр эсэгынгээ хажууда өөрөө оньһон техникые жолоодожо эхилгэн байха юм. Тэрэ үедэ тиимэ олон ондоо түхэлэй тракторнууд байгаашьегүй. «МТЗ-2» түхэлэй мөөртэй, ДТ-54 түхэлэй гэнжэтэ тракторнууд хүдөөдэ байһан гэжэ Лукман Шакирович мүнөө дурсадаг. Тэрэ үедэ эдэ тракторнуудта ажаллажа, дүршэл шадабаритай болоо, түрүү зэргэдэ гараа. Тиихэдэ залуу механизатор нютагтаа газар хахалһан, таряа тариһан, ургаса хуряа

АЖАЛ ХЭРЭГЭЭРЭЭ СУУРХАНА

...ановна Гармаева ...хэгүй хүн гэ... дотор тон ...ны хумнай ара... ...эдэбхитэй ...район дотороо ...ай нэгэн юм. ...о тон түрүү... ...тэрэ гурбан ...дабаһан ал... Марта Дан... ...бүриһөө гур... ...дэшэ килого... ...һ үү һаажа, ...хани нүхэ... ...шэ уряалаа ...ажалладаг ...аалиин фер... колхоз до...

тороо түрүү фермэнүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог болонхой. Энэ фермэ аяар табяад онуудай эхэр, манай ороной ажалшадай хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1953 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө шармайн ороолдожо байха үедэ, байгуулагдаһан намтартай.

Мүнөөшье энэ фермэдэ ажалша бэрхэ коллектив хүдэлһөөр. Фермын һаалишад абаһан уялга, даабаринуудаа саг болзор соонь дүүргэжэ, СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө бага бэшэ хувитые оруулалсана. Тэдэнэй тоодо эрхим һаалишад болохо М. Д. Гармаева, Г. Л. Лубсандашиева, Д-С. Б. Бадмаева, Д. Б. Буянтуева бүсадые нэрлэмээр.

Марта Данзановна үнгэрһэн жэлдэ үнэн бүриһөө 3330 килограмм һү һаажа, районой һаалишадай дунда зэргын дүнгүүдһээ 1670 килограммаар ехэ һү гүрэндэ тушаагаа. Гансашье үнгэрһэн жэлэй туршада тэрэ иимэ үндэр амжалта туйлаа бэшэ, аяар арбаад жэл соо, тобшолон хэлэбэл, арбадахи болон арбан нэгэдэхи табан жэлнүүдэй туршада нүхэр Гармаева туйлаһан амжалтануудаа арьбадхан дабшана. Аяар 1975 ондо тэрэ тон түрүүшынхээ гурбан мянгатанай тоодо оролсоһон юм. Тэрэ гэһээр, эршөөд алдангүй, һүн далай үшөөл ехээр салгидуулан ябаһендань баясамаар.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие Марта Данзановна 3 жэл 7 һара соо бэелүүлээд, мүнөө удаадахи, арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбөөр ажаллана.

Өөрынгөө хүнгэн бэшэ ажалай бүлэгэй хажуугаар арадай хиналтын гэшүүнэй үүргые тэрэ жэншэдгүйгөөр дүүргэжэ шададаг. Фермын коллективэй дэргэдэ байгуулагдаһан арадай хиналтын постые хүтэлбэрилдэг хадаа, Марта Данзановна һаалишадай ажалай журам һайжаруулха, һүнэй шанар дээшэлүүлжэ, элбэгээр гүрэндэ тушааха хэрэгтэ оролдого гаргадаг юм. Илангаяа оньһон техникээ шадамар һайнаар хүдэлгэжэ, һаалишадай хүнгэн бэшэ ажал хэрэгые багаханааршье һаа түргэдхэлгэдэ тэрэ анхаралаа ехээр хандуулдаг.

Тиихэдэ һаалишадай саг соогоо, гэзэгдэлгүйгөөр ажалдаа гаралые, даалгагдаһан үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлхэ, һаахa хэрэгтэ арадай хинагша мүн лэ анхардаг. Хэрбээ хэн нэгэнэй ямар нэгэн шалтагаанаар үдэшэй гү, али үглөөнэй һаамда гаража шадахагүй байгаа һаань, Марта Данзановна бэшэ һаалишадтаяа хамта тэрэнэй бүлэг үнеэдые бултыень һаажа, һүень тушаадаг заншалтай юм.

— Марта Данзановна айхабтар һайхан сэдьхэлтэй, ургшаа һанаатай, мүхэшэгүй ехэ зоригтой хүн. Коллективэйнгээ ажал хэрэгтэ эзэн ёһоор хандан, хамтын хэрэгэй түлөө оролдожол ябадаг юм, — гэжэ фермые даагша А. Г. Айсуев омогорхонгёор хөөрөө.

М. Д. Гармаева дүрбэн үхибүүдэй эхэ юм. Үхибүүдынь мүнөө бултадаа ажабайдалаа зохёон, түрэл ажахыдаа ажаллажа эхилэнхэй.

Эрхим ажалайнгаа, оролдолго, шадабариингаа түлөө Марта Данзановна Гармаева Ажалай Алдар Солын хоёр орденоор, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медаляар шагнагдаһан байна. Тиихэдэ КПСС-эй Зэдын райкомой, арадай депутадуудай районно Советдэй гүйсэдкомой олон Хүндэлэлэй грамотануud байха.

— Гүрэн түрымнай үгэһэн эдэ олон грамотануud, бэлэгүүд саашадаа бүрил һайнаар ажаллахыемни уряална гээ-һэ. Даалгагдаһан ажал хэрэгтээшье, үүргэдээшье адли тэгшэ харюусалгаяа мэдэрэй ябадагби. Саашадаашье иимээр лэ ажаллахые оролдохоб, — гэжэ Марта Данзановна хэлэнэ. Ажалай ветеранай, арадай хинагшын хэлэһэн үгэнь бата найдамтай.

А. ШАТУЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Зэдын район.

Людмила Владимировна Абрамова Улаан-Удын трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын нэхэлгын цехтэ ажаллажа эхилһээр 6 жэл болобо. Тэрэ энэ хугасаа соо «фабрикын эрхим нэхэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болоһон байна. Партиин гэшүүн Л. В. Абрамова профсоюзай, арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ хабаададаг, ажал хүдэлмэридоо эрхим дүнгүүдые туйладаг тула байгша ондо арадай депутадуудай Улаан-Удын городской Советдэй депутадаар һунгадаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые 1984 оной август һарада дүүргэһэн юм. Мүнөө түрүү нэхэгшэ олон станогууд дээрэ ажалладаг.

Людмила Владимировна фабрикын арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүнээр һунгагданхай. Тэрэ цех соогоо үйлдбэриин түсэб урагшатайгаар дүүргэхэ зорилготойгоор гурим ба ажалай журам нариннаар сахиха, нооһо, утаһа алмахын хойнөһоо хиналта хэдэг юм. Тиихэдэ арадай хиналтын бүлэгэй үнэргэдэг бүхы рейднүүд болон шалгалтануудта хабаадалсана. Шалгалтануудай үедэ элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхахын тула захиргаанай, олониитын эмхинүүдэй зүгһөө хэмжээнүүдые абахынь түлөө оролдодог.

— Дутагдалнуудтай эбсэжэ байха аргамнай үгы. Олоной хүсоор бүхы дутагдалнуud усадхагдаха аргатай,— гэжэ арадай хинагша Л. В. Абрамова тоолоно.

Людмила Владимировна ажалай журам эбдэхэ ябадалтай эрид шангаар тэмсэнэ.

Олоной хэрэгэй түлөө хододоо оролдожо, арадай хинагшын хүндэтэ нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябадаг Людмила Владимировна Абрамовагай саашанхи ажал ябуулгадань амжалта хүсэе.

С. СТЕПАНОВ,
В. ПЛУТТЫН фото.

ОЛОНОЙ НЮДЭН ХУРСА

АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ХУУДАҺАН

АРАДАЙ ХИНАЛТЫН ОРГАНУУД ПАРТИИН ЗААБАРИНУУДАЙ, СОВЕТ ХУУЛИНУУД БОЛОН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫЕ ХОДО ШАЛГАЖА БАЙХА, ГҮРЭНЭЙ АША ТУҺАДА ГАРЗА ХОХИДОЛ ҮШАРУУЛДАГ БҮХЫ ЮУМЭНҮҮДТЭЙ ЭРИД ШҮҮД ТЭМСЭХЭ, СОВЕТ ОБЩЕСТВЫН ХАМАГ ХЭРЭГҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨ ЭРХЭТЭДЭЙ ХАРЮУСАЛГАЯА МЭДЭРХЭ ЯБАДАЛЫЕ ХҮГЖӨӨЛГЭДЭ СЭХЭ НҮЛӨӨЛХЭ УЯЛГАТАЙ

(«СССР-эй арадай хиналта тухай» Хуулиин 3-дахи статьяһаа).

ТАГДАЛНУУД УСАДХАГДАХАҺ

...столовонуудай ...арадай хинал... «СССР-эй Ара... тухай» Хуулиин ...зохилдуулан, ...дүүргэлтын хой... ...болон шалгал... ...аад һайнаар ...арадай хинал... ...ын городской ...комитедэй ...ялгэб. Арадай ...нгөө эрхэ тү... ...зүбөөр хэрэг... ...ин ондо он... ...дта шалгалта... ...эб. Эдэ шалгал... ...ай хараалаг... ...түсэбэй ёһоор ...эрэ һара бүри ...алгалта үнгэр...

...тын бүлэгэй ...ическа түхеэ... ...жа ашагладаг ...ын бүлэгэй ...дэе хоолой ...сэнгэйнь зүб, ...худалдаа най... ...ба ажалай жу... ...о сахигдадагые ...н. Тэрэшэлэн ...едприятинуудта ...у эдеэ хоолой ...ай шалгалтагаа... ...ын, инвента... ...үнгэргэдэг ту... ...уудаар һонир... ...бүхыдөө үнгэ... ...0 шалгалта үн...

...ушадай хүдэл... ...истнуud, тех... ...алтернуud бо... ...мэргэжэлтэй ...дуулагдана.

...а, арадай хи... ...профсоюзай ...«комсомолой ...нягта холбоо

...ушадай шал... ...бүлэгэй засе... ...эй суглаан ...хэлсэгдэ...эй, ...20 гаран хү... ...дутагдалнуу... ...хадгаха туша... ...госоһон байна. ...ь олоной зүг... ...дэ, тиин зэ... ...ёһотой болоо.

...олоор үсхэбэ... ...баритай Захаа... ...совхозуудай ...ингүүд тэжээлэй ...гэнэ сэхэ дуль... ...ийн шанартай ...ленко нөөсэл... ...ин, мяхан, ноо... ...лдэбрилэгдэнэ ...мэдээжэ. Та... ...ангай, хүрьһэ... ...жэлыень һай... ...гасууртайшье ...ургамалнуу... ...ургаса хуряа... ...рилго ажахы... ...нөө табигдан... ...дэ газар та... ...удэлдэг хү... ...үүн мелиора... ...хэрэгүүд ха... ...эй гэжэ КПСС-... ...ктябриин (1984 ...дээрэ онсолон ...ын. ...о арадай хинаг... ...ройн» барилгын ...Захааминдахи ...ынгынь Д-Н. Б. ...барилгын ша... ...даа, олон ду... ...элирүүлбэ. ...агдаһан газар ...ында хүрэхөөр ...анагүй, олонхи ...нь ашаяа огто ...совхозой «Мак-

Столовонуудай 2-дохи трестын арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэридэ дутагдалнуud бии гэжэ городской комитедэй гэшүүд зааба. Жэшээлхэдэ, эдеэ хоол худалдаха, өөрын продукци үйлэдбэрилхэ түсэб хэр зэргэ дүүргэгдэнэб, социалис зөөри хэр зэргэ худалдагданаб, гэхэ мэтэ асуудалнуудаар шалгалтануud үнгэргэдөөгүй байнаар. Энээнһээ уламжалан, 1984 ондо гүрэнэй зөөри дутааха явдал 1983 оной эхиһөө дээшэлһэн байна.

Олохон шалгалтын дүнгүүд коллективэй суглаануud дээрэ зүбшэн хэлсэгдээгүй үлөө.

Арадай хиналтын городской комитет эндэ дурдагдаһан дутагдалнуудаа ойрын саг усадхаха зорилгоор хэмжээнүүдые абахыень трестын арадай хиналтын бүлэгтэ дурадхаба.

* * *

Улаан-Удын городской комитет барилга-заабарилгын 2-дохи управленидэ, мүн хүүгэдэй 37-дохи сад-яслида «Хүдэлмэришэд ба алоа хаагшадай ажалай дэбтэрнүүд тухай» гэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй тогтоол, мүн Ажалай галаар гүрэнэй комитедэй болон ВЦСПС-эй гаргаһан «Предприятинуud, эмхи зургаануud болон организацинуудта ажалай дэдэтэрнүүдые бүридхүүлхэ гурим тухай инструкци» хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ гээд арадай хинагшадай шалгалта харуулба.

Ажалай дэбтэрнүүдэй бланкнуud, ажалда оропшодто үгтэдэг ажалай дэбтэрнүүд бүридхэлдэ муугаар абтадаг гэжэ элирүүлэгдэбэ. Барилгазаһабарилгын 2-дохи управленидэ ажалай дэбтэрнүүдые гуримтай байлгаха, хадагалха талаар дутагдалнуud илангаяа олон. Ажалай дэбтэрые тоо бүридхэлдэ абалгын түлөө харюусалгатай хүн тэндэ үгы. РСУ-гай хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда анхаралаа хандуулдаггүй байнаар. Ушар иимэһээ түс управленийн кадрнуудай таһагта эзэдтэнь бүсаагдаха ёһотой аяар 48 хүнэй ажалай дэбтэр хадагалаатай байба. Тэдэнь ажалһаа үни хада гараһан, ажалаа орхижо ябаһан, Совет Армийн эзэргэдэ алба хэхэеэ ошоһон хүнүүдэй ажалай дэбтэрнүүд болоно. Тиихэдэ РСУ-да ажалладаггүй 4 хүнэй дэбтэр эндэ олдобо.

Ажалай дэбтэрнүүд соо тэмдэглэлнүүдые хэхэ гурим бүдүүлигээр хазагайруулагдана. РСУ-да ажалладаг 11 хүнэй ажалда хэзээ ороһон тухай, харин 8 хүнэй ажалһаа гаража ошоһон тухай тэмдэглэл хэгдээгүй байба. Кадрнуудай таһагые даагша Н. Ухова тайлбаригүйгөөр заһабари оруулха, хүрьяангыгаар тэмдэглэлнүүдые хэхэ гэхэ мэтэ алдуунуудые гаргана.

57-дохи сад-яслида ажалай дэбтэрнүүдтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг гэжэ шалгалтаар элирүүлэгдээ. Энэнһээ шолтагаалан, ажалай дэбтэрэй 4 шэнэ бланк хулгайлагдаһан байна. Тэрэнэй түлөө хэншье гэм зэмэдэ хүртөөгүй. Ажалай дэбтэрнүүд соо тэмдэглэл хэхэ гурим сахигданагүй. Жэшээлхэдэ, 1984 ондо ажалда абтаһан Плоткина, Ивачева, Смирнова гэгшэдэй дэбтэрнүүд соо тэмдэгүүд үгы. Тэрэшэлэн ажалай шэнэ дэбтэрнүүдые бүридхэлдэ абаха гурим муугаар сахигдана. Эндэ дурсэгдаһан организацинуудта ажалай дэбтэрнүүдые гуримгүй байлгадаг ушар «Горремстрой» трестын, арадай гэгээрэлэй таһагуудай зүгһөө хиналта үгы гэжэ гэршэлэн харуулба. Арадай хиналтын городской комитет эдэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ажалай дэбтэрнүүдые хадагалха, гуримтай байлгаха, тэмдэглэлнүүдые һайнаар хэхэ эрилтэ табиба.

В. БУДАЕВ,
арадай хиналтын
Улаан-Удын городской
комитедэй инспектор.

ЖУРАМҺАА ЭХИТЭЙЛ

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Советэй хоёрдохи сесси дээрэ «СССР-эй Арадай хиналта тухай» Хуули багалагдан абтажа, тэрэниие ажал ябуулгадаа хүтэлбэри болгохо үргэн арга боломжо бидэндэ олгоһон байна. Тэрэшэлэн 1984 ондо болоһон арадай хинагшадай бүхэсоюзна зүблөөн үрдахи зорилгонуудыемнай улам тодорхойлжо үгөө һэн. Мүнөө арадай хинагшад эдэ шухала документнүүдэй үндэнөөр ажалаа үргэн дэлисэтэйгээр, ябуулха, үргэн олониитые хиналтын болон шалгалтын хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулха гэжэ оролдоно. Манайшье Северомуйскын поселково Советдэй хиналтын бүлэг социалис зөөри хамгаалха, барилгын болон бусад материалнуудые гамтайгаар гаргашалха, худалдаа наймаанай, гурим, ажалай журам нариннаар сахиха, хүүгэдэй саадууд ба һүргуулинуудые дулаагаар хангаха болон бусад асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулдаг байна. Иимэрхүү олон асуудалнуудаар шалгалта хэхэдээ, арадай хиналтын бүлэг поселково Советдэй депутадуудай, арадай ажахын мэргэжэлтэдэй, Советдэй олон зуун эдэбхитэдэй хүсэндэ түшэглэдэг юм. Тиигэхэ зуураа, шалгалтануud болон рейднүүдээ Советдэй саг үргэлжын комиссинуудай, «Комсомолой прожекторэй» гэшүүдтэй хамта үнгэргэдэг заншалтай. Энэ ушарта шалгалтын ашаг үрэ һураггүй ехэ байдаг гээд тэмдэглэхэ шухала.

Юрэнхыдөө, бүхы шалгалтануud ба рейднүүдиай үрид табигдаһан түсэбэй ёһоор хэгдэнэ. Зүгөөр тэрэ түсэбүүд соо арадай хинагшадай, һүнтагшадай, арадай депутадуудай Советдэй гүйсэдкомой, арадай хиналтын комитедэй дурадхалнуud оруулагдадаг. Жэшээлхэдэ, һүнгагшадай дурадхалаар нинтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэри тухай, түлишэ болон түрхисын материалнуудые хэр зүбөөр гаргашалагдадаг, тоннельнэ 18-дахи отрядай предприятинуудта хүдалдаа наймаанай гуримай ямараар сахигдадаг тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ гэжэ түсэбтөө хараалһон байнабди. Хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриин гүсэб олоной хараха газарта, түсхай самбар дээрэ улгэгдэдэг, тэрэшэлэн шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудаа усадхаха талаар абтаһан хэмжээнүүд тухай тэндэ мэдээсэгдэнэ. Үнгэрэгшэ, 1984 ондо манай бүлэгэй гэшүүд 21 шалгалта үнгэргөө. Тэдэ шалгалтануудай дүнгүүд олондо соносхогдоһон байна. Арадай хинагшадай шалгалтын үрэ дүнгүүдые харуулһан хэдэн хэдэн жэшээнүүдые эндэ дурдая.

Жэшээлхэдэ, тосхонойнгоо дунда һүргуулиин столовын хүдэлмэриие нариннаар шалгажа үзөө һэмди. Эдеэ хоолой продуктнуud муугаар хадэгалагдана, болзорһоо улүү саг соо байлгагдашаһан мяхаар, тоһоор һүөөр, овощоор эдеэ хоол бэлдэгдэнэ. Продукци абалга, гаргашалга тухай документаци муугаар эрхилэгдэнэ гэжэ арадай хинагшад элирүүлһэн байна. Һүргуулиин столоводо асаргадаһан зарим продуктнуудыень дуталдана гэжэ муу лэ тодорхойлогдоо бэлэй.

Шалгалтын дүнгүүдые хиналтын бүлэг заседани дээрээ хаража үзөөд, дутагдалнуудаа усадхаха туша хэмжээнүүдые абахыень тоннельнэ отрядай ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхаа һэн. ОРС-ын зүгһөө хэмжээнүүдэй абтабашье, һүргуулиин столово мүнөө дээрээ һайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй: продуктнуудые хадагалха холодильнигууд дуталдана, заримдаа уһаншье үгы байдаг. Эдэ дутагдалнуудаа усадхахын тула 1985 оной туршада заһабарилгын ехэ хүдэлмэри хэхэ, һүргуулиин столовын һайнаар хэнгаха хэмжээнүүд хэраалагдаа.

Түлишэ ба электрын эльшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалха, алмаха тухай парти ба правительствын захяа заабэринуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ арадай хинагшад ехэ үүрэг дүүргэхэ үялгатай. Түлишэ тушаажа абалга, гаргашалалгын тоо бүридхэл муугаар, хайша хэрэгээр хэгдэнэ гэжэ арадай хинагшад элирүүлээ. Шалгалтануудаймнай дүнгүүдээр районой арадай хиналтын комитет заседани үнгэргэжэ, гэм зэмэтэй хүнүүдынь хэрюусалгада хабаадуулагдаһан байна.

Тиихэдэ арадай хинагшад 597-дохи СМП-дэ, тоннельнэ 22-дохи отрядта, 1-дэхи, 2-дохи участогуудта барилгын хэрэгтэ арадай хинагша мүн лэ анхардаг. Хэрбээ хэн нэгэнэй ямар нэгэн шалтагаанаар үдэшэй гү, али үглөөнэй һаамда гаража шадахагүй байгаа һаань, Марта Данзановна бэшэ һаалишадтаяа хамта тэрэнэй бүлэг үнеэдые бултыень һаажа, һүень тушаадаг заншалтай юм.

— Марта Данзановна айхабтар һайхан сэдьхэлтэй, ургшаа һанаатай, мүхэшэгүй ехэ зоригтой хүн. Коллективэйнгээ ажал хэрэгтэ эзэн ёһоор хандан, хамтын хэрэгэй түлөө оролдожол ябадаг юм, — гэжэ фермые даагша А. Г. Айсуев омогорхонгёор хөөрөө.

М. Д. Гармаева дүрбэн үхибүүдэй эхэ юм. Үхибүүдынь мүнөө бултадаа ажабайдалаа зохёон, түрэл ажахыдаа ажаллажа эхилэнхэй.

Эрхим ажалайнгаа, оролдолго, шадабариингаа түлөө Марта Данзановна Гармаева Ажалай Алдар Солын хоёр орденоор, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медаляар шагнагдаһан байна. Тиихэдэ КПСС-эй Зэдын райкомой, арадай депутадуудай районно Советдэй гүйсэдкомой олон Хүндэлэлэй грамотануud байха.

— Гүрэн түрымнай үгэһэн эдэ олон грамотануud, бэлэгүүд саашадаа бүрил һайнаар ажаллахыемни уряална гээ-һэ. Даалгагдаһан ажал хэрэгтээшье, үүргэдээшье адли тэгшэ харюусалгаяа мэдэрэй ябадагби. Саашадаашье иимээр лэ ажаллахые оролдохоб, — гэжэ Марта Данзановна хэлэнэ. Ажалай ветеранай, арадай хинагшын хэлэһэн үгэнь бата найдамтай.

А. ШАТУЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Зэдын район.

Анатолий Михайлович Еронтьев Хориин районой Хүрбын совхозой трактористнуудай звеное даагшаар хүдэлдэг. Комсомол-залуушуулай энэ коллектив районой доторoо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнүүдтэ нэгэтэ бэшэ түрүүлжэ гараһан байха. Энэ хабарайшье тарилгын үедэ түс бригадынхид 600 гектарта шэниисэ, 400 гектарта хара ороохо, 250 гектарта ешмээн тарижа амжаа. Бригадын ажалай шанар шалгагшад тэрээндэнь эрхим гэһэн сэгнэлтэ үгөө юм. Бригадын бүридэлдэ ородог А. М. Еронтьев ороо арадай хинагша һэн тула бригадынгаа гэшүүдэй ажал хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинажа байдаг заншалтай.

Э. БУДАЕВАЙ фототекст.

АРААРАА ТАТАМАЛХАН ТЕЛЕФОНООРОО...

Араараа татамалхан телефоноороо Аймагайнгаа түбые дуудахам гү!—

гэһэн буряад арадай дуун аяар табяад онуудта ехэ мэдээжэ байһан гээшэ. Харин мүнөө, гушаад жэлэй үнгэрһэн хойно, энэ мартагдаһан шахуу дуунай үгэнүүд дэмы һанагдашоо бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, манай республикын хойто нютагуудай нэгэн болохо Баунтын районой олонхи тосхон, һууринуудта телефоной утаһан үшөө татагдажа эхилээдүй.

Районой ажалшад хэлхеэ холбооной талаар тон муугаар хангагдана. Зарим хэлхеэ холбооной таһагуудай үни удаан саг соо (дүрбэн һара хүрэтэр) хүдэлэнгүй, хаалгатай байха ушаршье үзэгдэнэ. Шэнэ газетэ, журналнуud һарадаа нэгэ дахин асаргадабашье, тэдэнэй олонхинь уншагшадтаа хүрэнгүй, харгыдаа үгы болошоно.

Энэ районой тон томо һууринуud гэгдэдэг Северный, Бага Амалат, бусадта мүнөөшье болотор радиогой утаһан татагданагүй. Энэ хүдэлмэри Таксимо станцида хэгдэжэ эхилбэшье, тон удаан саг соо унжагайраа. Радио болон телефоной холбоое районой һургуулинуудта, фельдшерскэ пунктнуудта, хольн тосхонуудта байгуулха тухай асуудалай тэндэхи ажахынуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй һанаае зобоодогүйнь гайхалтай.

Тиихэдэ хүршэ Хурамхаандань энэ хүдэлмэриин хэр зэргэ бэелүүлэгдэдэг тухай асуудалаар арадай хиналтын комитет шалгалта үнгэргэнэн байна. Эндэшье шэнэ газетэ, журналнуud болон тэдхэмжын (пенсиин) мүнгэнһөө гадна телеграммануud аяар дүрбэ-табан үдэрэй үнгэрһэн хойно барюулагдадаг байшоо. Харин холын һуурин тосхонуудта, фермэнүүдтэ ажалладаг хүн зон газетэ, журнал тухай мартанхай. Юуб гэхэдэ, тэдээндэ «шэнэ» газетэ, журнал һарадаа нэгэл дахин асаргдана ха юм.

Районой ажалшад хэлхеэ холбооной таһагуудай эмхигүй, һула хүдэлмэритэй эбсэшэнхэй гэжэ һанахаар. Байгша оной эхеэр Дэрээнэй совхозой Гаргын Адагай һу һаалиин фермэ хүрэжэ, һаалишадтай хөөрэлдэхэдэмнай, фермые даагша Тамара Бимбаевна Саланова һанаа алдан, иигэжэ хөөрөө һэн:

— Заримдаа арбаад—хорёод хокогой туршада шэнэ газетэ, журнал абадаггүйбди. Урдандаа почтын машина мэндэ ороод гарадаг һэн, мүнөө болинхой. Бэшэгүүдэй үгы болохо ушарнуудшье үзэгдэнэ.

Гансашье эндэхи Гаргын Адагай һу һаалиин фермынхид иимэ «хэлхеэ дэлбоогүй» байдалда оронхой бэшэ, районой бусадшье ажахы, үүртэнүүдые абаад үзөө һаа, иимэрхүү баримтануud олон үзэгдэхэ.

Хэлхеэ холбооной таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд даалгагдаһан үялгадаа хайша хэрэгээр хандана гэжэ элирүүлэгдээ. Бэшэгүүдэй үгы болохо, телеграммануудай буруу адресаар «тэнэхэ» ушарнуud үзэгдэһөөр.

Районой хэлхеэ холбооной материально-техническэ үндэһэ һуури удаанаар хүгжэнэ. Хэлхеэ холбооной зарим таһагуудай байра тон бага, мүн үмхиржэ эхилһэн, хүйтэн байрануудшье дайралдана.

Радио, телефон эндэшье муугаар хүдэлнэ. Телефоноор холбооной һара соо үгы болошохо ушар хэниешье гайхуулхаяа болинхой.

Районой хэлхеэ холбооной таһагуудта кадрнуудай ороло, гаралга жэл ерэхэ бүри улам олошорно. Почтын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай журам хазагайруулха, хүдэлмэридөө гэгдэхэ, ажалдаа гарахагүй, албан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандаха ушарнуud юрын үзэгдэл болошонхой.

Энээн тухай ажалшадай бэшэһэн гомдолнуud, гүйлтануud удэр бүри орожол байдаг. Гэбэшье, хүдэлмэрилэгшэдэйнь хүн зондо хэрэгыгээр хандаха ушарнуud, тэдэнэй нэрэ дээрэ ажалшадай зүгһөө ороһон гомдолнуud хэлхеэ холбооной таһагуудые даагшадай һанаае зобоожо, анхаралыень нэгэтэшье татанагүй.

Ажалшадай зүгһөө ороһон гомдолнуудай уг удха харагдажа, зүбшэгдэжэ үзэгдэнэгүй. «Гомдолнуud болон һанамжа, дурадхалнуудай дэбтэр» хайша хэрэгээр эрхилэгдэнэ. Ажалшадай эрилтээр энэ дэбтэр үгтэнэгүй, орондонь хэрэгы харюу дуулдана гэхэ мэтын дутагдалнуудые арадай хинагшад элирүүлһэн байна.

Районно Советдүүдэй депутадуудай комиссинуудтай хамта хоёр райондо үнгэргэһэн арадай хинапшадай шалгалта хэн хэндэньшье туһатай байха гэжэ һанагдана. Иимэрхүү дутагдал гансашье Баунтын, Хурамхаанай районуудта ушарна бэшэ, мүн республикымнай олохон районуудта бии гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Баунтын болон Хурамхаанай районуудай арадай хиналтын гол бүлэгүүд даалгагдаһан үүргэеэ дүүрэнээр мэдэрэнгүй, харюусалга багатайгаар, һүлаар ажаллаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ районуудай хэлхеэ холбооной таһагуудай дэргэдэхи арадай хиналтын гол бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэр А. Н. Дементьев, Р. Э. Эрдынеев, гэгшэд саашадаа харюусалгата үүргэ, уялгаяа дүүрэнээр мэдэрэн ажаллаха ёһотой.

Даалгагдаһан харюусалгата тушаалдаа хайша хэрэгээр хандажа ябаһанайнгаа түлөө Баунтын районой хэлхеэ холбооной таһагай начальник Ф. Б. Тудыпов, Хурамхаанай районой хэлхеэ холбооной таһагай начальник И. О. Бадмаев гэгшэд донгодолгодо хүртөө.

Х. ДАМПИЛОВА.

ДҮҮРГЭГДЭЭГҮЙ БАРИЛГАНУУД...

...сим» гэжэ нютагта тус ПМК-гай коллективэй бүтээһэн барилгые жэшээ болгон хараяа. Проектын ёһоор эндэхи 317 гектар талмайда 585 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэжэ, нилээд ехэ намаг газар хатаагдаа. Гүрэнэй комисси 1984 оной сентябриин 20-до 264 мянган түхэригэй 152 гектар талмайда, 1984 оной октябриин 30-да 322 мянган түхэригэй 164 гектарта бүтээгдэнэн барилгын объектнүүдые тушаажа абаа һэн. Бүхы хүдэлмэринь «найн» гэжэ сэгнэгдэнэн байгаа.

Харин тиихэдэ һая үнгэргэдэһэн шалгалтаар проектнь бүдүүлигээр хазагайруулагдаа, бүхы культүртехническэ хүдэлмэри муу шанартайгаар хэгдэнэн байгаа гэжэ тодорхойлогдобо. Гүрэнэй комиссида гүйсэд дүүргэгдээгүй объектнүүд тушаагдаа.

Гэхэтэй хамта, ороймоошье хэгдээгүй хүдэлмэри хэгдэбэ гэжэ шал худалаар бэшэнэн баримтануud бии. Жэшээнь, газарай хүрьһэн тон муугаар элдүүрилэгдээ. Олон жэлэй ногоо тарихын тула дисковани хэгдэхэ ёһотой. Энэ хүдэлмэри хожом хэгдэхэ гэжэ комиссиин гэшүүдые найдуулаад, 8528 түхэриг мүнгэнэй гаргашатай 44 гектар газарые хэһэн ажалдаа нэмэжэ бэшэнэн байба. Арадай хинагшадай ерэхэдэ, тэдэнэр проектээр хараалгдаагүй 10 гектар сабшалан дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэжэ байгаа.

Мүн тиихэдэ 1 километр утатай һубагта 1700 түхэриг сэнтэй шулуун дэбисхэр хэгдээгүй, 10500 түхэригэй хоёр хүүргэ хабсаргагдаагүй үлэшөө. Намагай уһа урадхуулха ханаабуудай жэгдэлэн сэхэлэгдээгүйһөө боложо, шабар шалбаагтай нуурнуud олошорбо. Тэдэнь сабшаланда, газарай хүрьһэндэ ехэ һандарал, хохидол ушаруулна.

«Бурводстрой» гэжэ барилгын управлениин ПМК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хуурмаагаар нэмэжэ бэшэнэн хүдэлмэриин үнэ сэн бүхыдөө 20761 түхэригтэ хүрөө.

Намаг хатаалгын системын баригдаха үеэр Хамниин совхозой хүтэлбэрилэгшэд (директорынь А. Ц. Мородоев, ахамад агроном В. С. Очиров) хүдэлмэриин шанар хинаха, шалгаха хэмжээнүүдые абаагүй. Эндэхи Хасак гэжэ нютагай фермын дэргэдэхи һайжаруулагдаһан, хатаагдаһан сабшалан мүнөө болотор хорёологдоогүй байнаар.

Мелиораци хэһэн газарые тушаажа абаһан совхозой дирекци дутуу дундануудые усадхуулха, зорюута нэмэгдэжэ бэшэгдэнэн хүдэлмэриеэ дүүргэхэ талаар эрилтэнүүдые ПМК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй урда табяагүй.

Ашаглалгада тушаагдаһан шэнэ объектнүүд тэрэл үдэрһөө эхилжэ ашаяа харюулха, газарай хүсые арьбадхажа эхилхэ зэргэтэй. Гэбэшье туе ПМК-гай коллективэй хэнэн барилганууд хэдэн жэлэй туршада ямаршье ашаг үрэ үгэчгүй, һандаржа хэбтэнэ. Тодорхойлбол, Харацайн совхоздо 263 мянган түхэригэй «Сигма» гэжэ уһа сасаха түхеэрэлгэ 1983 оной сентябрьда хабсаргагдаа һэн. Теэд удаан хүлеэгдэнэн тэрэ оньһон техникэнь мүнөө болотор миин байлгагдана. Зүгөөр нэгэл жэлдэ ашаглагдаһан «Сигма» 113 мянган түхэригэй нэмэлтэ ашаг олзо оруулха хараатай юм.

ПМК-гай барилгашад гүрэнэй комиссида «Сигма» түхеэрэлгэ тушаахадаа проектээр хараалагдаһан уһанай ехэ сөөрэм бэлэдхээгүй, 20 сорго огто табяагүй орхиһон юм. Олонхи детальнуудынь хулгайлагдаа. Гэбэшье совхозой директор А. Д. Жабакаев, ахамад инженер В. Ц. Дондоков гэгшэд уһа сасадаггүй, техническэ эрилтын ёһоор хүдэлгэгдэжэ шалгагдаагүй түхеэрэлгые тушаажа абаһан тухайгаа актда гараа табяа һэн. Тиихэдэ районой мелиоративно-ашаглалгын управлениин начальник Л. П. Кузнецовой зүгһөө тус агрегадые харюусалгадаа даажа абаһан ушарынь гайхалтай.

Б. ОЧИРОВ,
Захааминай районой арадай
хиналтын комитедэй
түрүүлэгшэ.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

«САГАЙ СУУРЯАН» ЗЭЭДЭЛНЭ

«Сагай сууряан» гэжэ гоёхон нэрэтэй агитбригада Нарһатын соёлой байшангай дэргэдэ дүрбэн жэлэй саана эмхидхэгдээ һэн. Район соогоо суутай болоһон энэ багахан коллективые Буряадтаа мэдээжэ болоһон дуушан Буда-Ханда Тарбаевна Дашиева анхан эмхидхэжэ, мүнөөшье хүтэлбэрилдэг юм. Агитбригадые ходоо шэнэдхэгдэжэ, һэлгэгдэжэ байдаг репертуартай, буряад, ород арадуудай совет үсын дуунуудые болон хатарнуудые, шог ёгто багахан сценкэнүүдые малшадай холо, ойрын байрануудта үбэл, зүнгүй ябажа гүйсэдхэдэг, харуулдаг юм. Энэ коллектив малшадые хангалгаар республикын хүдөөгэй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, илагшадай тоодо ороһон юм.

Районой агитбригадын методист Ирина Мулонова, автоклубые даагша Екатерина Ринчинова гэгшэд Белоруссида оршодог залуушуулай уласхоорондын амаралтын лагерьта ошохо путевкоор шагнагдаа. Тиихэдэ баяан дээрэ наададаг Василий Житихин эдэ үдэрнүүдтэ мүн лэ шангай путевкоор Болгариин Арадай Республикада ошожо амарха юм.

Б. ГАДЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: агитбригадые хүтэлбэрилэгшэ Буда-Ханда Дашиева; баянист Василий Житихин урагуу дуунуудые баяан дээрэ наадана.

Авторай фото.

ДИПЛОМДО ХҮРТЭБЭ

ЛВРЗ-гэй Соёлой болон техникын ордонгой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. И. Хижняковой хүтэлбэрилдэг эрэшүүлэй арадай хоор республика дотороо мэдээжэ болоһоор үнинэй. Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай уран бэлигэй харалгада эдэбхитэйгээр хабаадажа, шэнэ репертуар бэлдэһэн юм.

Эрхим һайн репертуар бэлдэжэ, гүйсэдхэхы үндэр мэргэжэл шадабари харуулһанайнгаа түлөө түс коллектив арадай уран бэлигэй 1984—1985 онуудай Бүхэсоюзна харалгын дипломоор шагнагдажа, лауреадай Ехэ медальяэр һаяхана шагнагдаба. Тиихэдэ уран һайханай харалгада сэрэгэй-патриотическа темэ гүнзэгыгөөр удхэлжа шадаһанайнгаа түлөө энэ хоорой коллектив «Красная Звезда» газетын дипломдо хүртэбэ.

Уран һайханай коллективые хүтэлбэрилэгшэ В. И. Хижняковой ажаябуулга үндэрөөр сэгнэгдээ.

СССР-эй зохёохы ажалтанай бүхы холбоонуудай дипломоор урмашуулагдаһан байна.

Т. СОБИНКОВА.

ШЭНЭ КИНО

КИНОДО ДУРАТАЙШУУЛАЙ АНХАРАЛДА

Режиссер Ярополк Лапшин түүхэтэ фильмүүдые найруулан табидагаараа харагшадта үнинэй мэдээжэ юм. «Угрюм-река», «Дым отечества», «Демидовы» гэһэн фильмүүдынь эндэ дурдабал, дээрэ хэлээшэмнай үндэһэтэй болохо. Үшөө тиихэдэ «Привалотные миллионы» гэжэ фильмынгээ түлөө режиссер аха дүү Васильевуудай нэрэмжэтэ РСФСР-эй Гүрэнэй шанда хүртөө һэмнай. Харин энэ удаа Ярополк Лапшин Ф. И. Тютчевэй «Һүүлшын дуран» гэжэ шүлэгэй мүрнүүдээр нэрлэгдэһэн «Продлись, продлись, очарованье» гэжэ шэнэ фильмые харагшадай анхаралда дурадхаба.

Бэлигтэй режиссер фильм дотороо шэнэ темэдэ хандаба гээ һаа, ехэ алдуу болохогүй хаш. Ушар юуб гэхэдэ, наһатай болошоһон хоёр пенсионер тэндэнь у у л з а н а, һүүлдэнь хэнэйньшье ажабайдалда хубилалта болоно... Тэдэнэй рольнуудые СССР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Олег Ефремов РСФСР-эй арадай артистка Ия Саввина хоёр гүйсэдхэнэ. Тус фильм юрэнхыдөө һаруул. дулаан шэнжэтэй, сэдьхэл даймрама амисхаалтай юм.

Юрэ бусын юумэндэ дуратайшуул «Семь стихий» гэжэ фильмые һонирхон хараха байха. Тэндэ юун тухай хэлэгдэнэб?

Хүн түрэлтэнэй замбуулинные шудалха гэһэн асуудал улам үргэдэн. Ондоо түби дэлхэйн ухаан бодолоор гүйсэд амитадтай холбоо байгуулха ушаршье гаража магад. Иимэрхүү асуудалнууд энэ фильм дотор табигдана, философско гүнзэгы үндэһэтэйгөөр шиидхэгдэнэшье гээшэ ха.

Актернууд Ирина Алферова, Игорь Старыгин гэгшэд фильмын гол рольн у у д ы е гүйсэдхэнэ. Ондоо түбиин басаганай рольдо Ригын университедэй студентка Анна Дуновска наадаһан байна.

«Мосфильм» студида буулгагдаһан «Прежде чем расстаться» гэжэ фильм Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагданхай. Фильм дотор буугай һүрэхые бидэ дуулана-гүйбди. Зүгөөр гол геройнуудайнь хуби заяанай дүшэн жэлэй саана болоһон үйлэ хэрэгүүдтэй таһаршагүйгөөр холбоотойнь эли мэдэрэгдэнэ.

Фильмын үйлэ хэрэгынь аяар холо, Алас-Дурна хизаарай багахан аэропорт дээрэ һүжэрнэ. Агаарай байдалһаа боложо, самолет хэдэн хоногто ниидэнэгүй. Тэндэ сугларһан элдэб хуби заяатай хүнүүд нэгэ һарабша доро хэдэн хоногто хамта байха баатай болоно. Тэд тэдэнэй хоорондо ямар харилсаанай тогтоһон, юун тухай хөөрэлдэһэн тухайнь — бүгэдыень фильм хэрахадаа мэдэнэ, ойлгоно бээт даа. Наталья Фатеева, Клара Лучко, Игорь Старыгин, Иван Лапиков, Николай Караченцов, бусад наадаха гэжэ мэдээсэе. Тэдэнтэй хамта эстрадын дуушан, композитор Юрий Антонов наадаха юм.

Россидахи хаанта басагай һүүлшын үдэрнүүд «Агония» гэжэ фильм дотор харуулагдана. Гол ролиинь Алексей Петренко гүйсэдхэнэ. Гэхэтэй хамта, тэрэ үеын кинохроникоһоо абтаһан кадрнууд түс фильмые үнэншэмэ һонин, удха түгэлдэр болгоно гэхэ хэрэгтэй.

Залуу режиссер Виталий Тарасенко хүмүүжүүлгын асуудалда зорюулагдаһан «Похищение» гэжэ кинокомеди дурадхаба. Режиссер бидэниие залуухан нэгэ айлтай танилсуулна. Тэндэ боложо байһан юумэн энеэдэтэйшье, үйдхартайшье шэнги. Эхэ эсэгэ хөёртонь гансахан хүбүүгээ хүмүүжүүлхэ сагшье олдоногүй. Тиимэһээ тэрэнь хүгшэн аба, эжыдээ өөдөө болоно. Тэрэ хоёрой «һохор дуранһаа» ашаньь хэдэр хэрүүлшэ, гансал хубияа хараһан сэдьхэлтэй хүн боложо эхилнэ. Иигэжэ бүтэхэгүй гэжэ бодоһон эсэгэнь нэгэтэ хүгшэдөө хүбүүгээ хулуулна...

«Парашютисты» гэжэ шэнэ фильм залуушуулда зорюулагданхай. Зориг тойшуулай һонирходог энэ с п о р т илангаяа армида дэлгэрэнхэй. Мэргэжэлдээ үнэн зүрхэнөө дуратай хүнүүдые харахада, ямар һонин гээшэб! Экран дээрэһээ сценариин автор Георгий Николаенкын дуунууд эдэлнэ. Энэ бэлигтэн тухай хэлэбэл, дүрбэн тэгшэ хүн. Өөрынгөө бэшэһэн сценаряар кино табидаг, актер боложо наададаг, дуу зохёодог, гүйсэдхэдэгшье байна.

Эндэ республикымнай кинотеатрнуудта июнь һара соо харуулагдаха совет фильмүүдэй заримыень дурадхабабди. Хари оронуудай ямар картинануд энэ һарада дурадхагданаб гэбэл: Венгриин «Бедный Джони и Арника», Японой «Была война в моем детстве», Италиин «Я знаю, что ты знаешь...», Индиин «Самраат» гэһэн лентэнүүд болоно.

В. ПАВЛОВА,
кинофикациин талаар Гүрэнэй комитедэй ахамад редактор.

ХҮШӨӨНҮҮДЭЙ ХАРАЛГА

Түүхын удхатай газар булангуудаар баяан Баргажанай районо дурасхаалта хүшөөнүүдэй харалга боложо үнгэрбэ. Харалгын дүн гаргахада, Баргажанай Адаг, Улан болон Бодон тосхонуудта болхоогдоһон дурасхаалта хүшөөнүүд һайн харуулһатай гэжэ тэмдэглэгдээ. Эндэ хүшөөнүүдые шэнэдхэн болхоолгодо, тэрэниие шэмэглэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ороддожо байдаг ВООПИК-ай эдэбхитэй гэшүүдые, коллективуудые, тэрэ тоодо Бодоной совхозой директор А. Г. Елшиниие, Шитханай совхозой директор М. М. Бакировые, санэпидстанциин, Пионернүүдэй байшангай, Баргажанай, Улаанай, Үрөгэй, дунда һургуулинуудай коллективуудые тэмдэглэлтэй.

Мүнөө үедэ Баргажанай Һуурида Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнһаа бусаагүй нютагай хубуудэй мүнхэ дурасхаалда зорюулагдаһан хүшөө шэнэлэгдэжэ байна: Тиихэдэ Баргажанай задоводник байгуулһан З. Ф. Сватошагай хүүр дээрэ хүшөө бодхоогдохоор хараалагдана.

Л. ПЕТРЕНКО.

ТАСС ХИЛЫН САНАҺАА

БАТА НЭГЭДЭЛ, АХА НҮХЭСЭЛ

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Русагай хани ёһой албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэжэ, хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые гадаадын оронуудай олонитэдэ мэдээсэлүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд үргэнөөр шэнжэлнэ. Хүндэтэ айлшанай албанай хэрэгээр ерэлгэ, Кремль соо болоһон хөөрэлдөөнүүд, совет-чехословак документдэ гар табилга — эдэ бүгэдэ совет-чехословак харилсаае хүгжөөлгэдэ, социалис оронуудай арадуудай ба аха дүү партинуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое бэхижүүлгэдэ туйлагдаһан үшөө нэгэ шухала алхам болоно. Империализмын хүүдхэжэ байһан хёмороо зүришэлдөөе зайсуулхын, ядерна дайнай аюулые сарахын, гол шухала асуудалнуудые үнэн зүбоор, тэсэбэритэйгээр шиидхэхын тула бусад социалис гүрэнүүдтэй хамта Советскэ Союзай болон Чехословакиин залан сэхээр тэмсэжэ байһые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев хэлэбэ гэжэ дэлхэйн информационно агентствэнүүд, радио, телевидени болон хэблэл тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй оршон байдалда социалис хани харилсаата оронуудай нэгдэлые, жагсаалые марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын гол ёһонуудаар бэхижүүлхэ, политическэ, экономическа, социально-соёлой болон сэрэгэй асуудалнуудаар социалис гүрэнүүдэй харилсаае Кремль соо болоһон хөөрэлдөөнүүдтэ совет-чехословак шухала документдэ — 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй ба ЧССР-эй хоорондохи экономическа, эрдэм-техникын удаан болзорой харилсаанай программада гар табилга хадаа харилсаа холбооной, нэгэ нэгэндээ туһалалсалгын социалис оронуудта ямар ехэ аша туһа асардаг байлгын толотомо гэршэ жэнээ болобо гэжэ Вьетнамай «Нян зан» газетэ тэмдэглэнэ.

СЭВ-эй оршондо хоёр болон олон талын үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдоһон социалис ба экономическа харилсаан, холбоо барисаан эха дүү оронуудта ерээдүйн бата найдамтай үндэһэ һуури табина гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ бэшэнэ. Кремль соо болоһон уулзалтын үедэ совет хүтэлбэрилэгшэ үгэ хэлэхэдээ, энэ холбоо барисаае шадамараар хэрэглэжэ, аша туһа абахын тула һайнаар хүдэлхэ хэрэгтэй гэжэ мэдүүлээ.

Уласхоорондын байдал аюултай, орёо түгшүүрилтэй байна гэжэ Кубын «Гранма» газетэ мэдээсэнэ. Нимэ оршон байдалда ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, тэрэниие замбуулинай дайдада дэлгэрүүлэн тараалгахагүй гээшэ тон шухала удха шанартай зориго болоно. Советскэ Союз нимэ замаар дабшахые батаар хараалаһхай гэжэ тэрэ бэшэнэ. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха арга бии. Энээнэй тула США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд хүсэнүүдэй тэнсүүрние бурууу һүргэхэ ёһогүй.

Эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө Советскэ Союз шууд сэхээр тэмсэнэ гэжэ Индиин «Пэтриот» газетэ бэшэнэ. Совет-американ харилсаан тухай совет хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгэнүүдтэ газетэ онсо анхаралаа хандуулна.

Италиин АНСА, Австриин АПА гэдэг информационно агентствэнүүд совет-чехословак хөөрэлдөөнүүд, уулзалгануд тухай материалнуудые үргэноор дамжуулхадаа, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй хоёрдохи шатада Советскэ Союзай амжалта туйлахые хүсэжэ байһыень элирхэйлэн харуулна.

МОК-гой СЕССИ НЭЭГДЭЭ

БЕРЛИН. Уласхоорондын олимпийскэ комитедэй 90-дэхи сессиг эндэ баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

ГДР-эй НОК-гой түрүүлэгшэ Манфред Эвальд үгэ хэлэхэдээ, зал соо байһан СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ Эрих Хонеккерые, МОК-гой президент Хуан Антонио Самаранчые, МОК-гой гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүдые, ГДР-эй ба гадаадын оронуудай спортивна ниитын түлөөлэгшэдые халуунаар амаршалһан байгаа.

Х. А. Самаранч үгэ хэлэбэ. Тэрэ олимпийскэ орденой алтан тэмдэгые ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэдэ барюулаа.

Э. Хонеккер Уласхоорондын олимпийскэ комитедэй сессидэ хабаадагшадые, айлшадые амаршалан, үгэ хэлэбэ.

Хонеккер МОК-гой 90-дэхи сессиие нээгдэһэн дээрэ соносхоо.

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ХЭЛСЭГДЭЭ

ВАРШАВА. Партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн Познань хотодо боложо, Польшын экономическа хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ. ПНР-эй арадай ажахые хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан хэдэ хэдэн хүүдхэжэ байһан хёмороо зүришэлдөөе зайсуулхын, ядерна дайнай аюулые сарахын, гол шухала асуудалнуудые үнэн зүбоор, тэсэбэритэйгээр шиидхэхын тула бусад социалис гүрэнүүдтэй хамта Советскэ Союзай болон Чехословакиин залан сэхээр тэмсэжэ байһые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев хэлэбэ гэжэ дэлхэйн информационно агентствэнүүд, радио, телевидени болон хэблэл тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй оршон байдалда социалис хани харилсаата оронуудай нэгдэлые, жагсаалые марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын гол ёһонуудаар бэхижүүлхэ, политическэ, экономическа, социально-соёлой болон сэрэгэй асуудалнуудаар социалис гүрэнүүдэй харилсаае Кремль соо болоһон хөөрэлдөөнүүдтэ совет-чехословак шухала документдэ — 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй ба ЧССР-эй хоорондохи экономическа, эрдэм-техникын удаан болзорой харилсаанай программада гар табилга хадаа харилсаа холбооной, нэгэ нэгэндээ туһалалсалгын социалис оронуудта ямар ехэ аша туһа асардаг байлгын толотомо гэршэ жэнээ болобо гэжэ Вьетнамай «Нян зан» газетэ тэмдэглэнэ.

СЭВ-эй оршондо хоёр болон олон талын үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдоһон социалис ба экономическа харилсаан, холбоо барисаан эха дүү оронуудта ерээдүйн бата найдамтай үндэһэ һуури табина гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ бэшэнэ. Кремль соо болоһон уулзалтын үедэ совет хүтэлбэрилэгшэ үгэ хэлэхэдээ, энэ холбоо барисаае шадамараар хэрэглэжэ, аша туһа абахын тула һайнаар хүдэлхэ хэрэгтэй гэжэ мэдүүлээ.

Уласхоорондын байдал аюултай, орёо түгшүүрилтэй байна гэжэ Кубын «Гранма» газетэ мэдээсэнэ. Нимэ оршон байдалда ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, тэрэниие замбуулинай дайдада дэлгэрүүлэн тараалгахагүй гээшэ тон шухала удха шанартай зориго болоно. Советскэ Союз нимэ замаар дабшахые батаар хараалаһхай гэжэ тэрэ бэшэнэ. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха арга бии. Энээнэй тула США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд хүсэнүүдэй тэнсүүрние бурууу һүргэхэ ёһогүй.

Эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө Советскэ Союз шууд сэхээр тэмсэнэ гэжэ Индиин «Пэтриот» газетэ бэшэнэ. Совет-американ харилсаан тухай совет хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгэнүүдтэ газетэ онсо анхаралаа хандуулна.

Италиин АНСА, Австриин АПА гэдэг информационно агентствэнүүд совет-чехословак хөөрэлдөөнүүд, уулзалгануд тухай материалнуудые үргэноор дамжуулхадаа, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй хоёрдохи шатада Советскэ Союзай амжалта туйлахые хүсэжэ байһыень элирхэйлэн харуулна.

БАРУУН ЕВРОПЫН ОРОНУУДААР АЯНШАЛХАНЬ

ПЕКИН. Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, КНР-эй Гүрэнэй Советэй премьер Чжао Цзыян Барүүн Европын оронуудаар ябахаяа гараба. Тэрэ албанай хэрэгээр Великобританиде, ФРГ-дэ, Нидерландада хүрэхэ юм.

Арадай баатаршалгын түүхэһээ

Ород ороной эртэ урдын түүхэтэй таһаршагүй холбоотой хото Новгород ошоһон хүн бүхэн «Россин мянган жэл» гэһэн һүлдэ хүшөө заабол хараһан байха. Ушар юуб гэхэдэ, тэрэ хүшөө агууехэ ород арадаймнай хэтэ мүнхэдөө оршон мандахын, эрэлхэг зоригойнь ба баатаршалгынь нангин гэршэ мүн шуу. «Мосфильм» студида һаяхан Алексей Салтыковой найруулан табиһан «Господин великий Новгород» гэжэ фильм соо тэрэл хүшөө үйлынь хүгжэлтын, тэрэнэй гол темыень ойлгохо түлхюур боложо үгэнэ гэхэдэ алдуугүй. «Бидэ имагтал ерээдүйн үеэтэнэй бэшэ, харин эртэ урда ажаһууһан элинсэг хүлинсагуудайнгаа урда харюусалгатайбди, юуб гэхэдэ, манай аршалан хамгаалжа байгаа Новгород хото хадаа Россин соёлой, искусствын мүндэлэлгэтэй таһаршагүй холбоотой», — гэжэ фильмын гол геройнуудай нэгэн, партизан отрядай командир Бородин (тэрэнэй ролиие Олег Стриженов шадамар бэрхээр гүйсэдхэнэ) хэлэнэ. Юрэдөөл, нэнэ фильм догор Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүд тухай домоглогдобошье һаань, арадаймнай дабшаса, баатаршалга, үнгэрһэн үе саг ба ерээдүй нэгэн, тэрэнэй түлөө бидэ түүхын урда харюусаха ёһотойбди гэһэн һанал бодол саглашагүй зүөөр, найдамтай үндэһэтэйгөөр баталагдана. Үнэхөөрөөшье, фильм соо оруулагдаһан Александр Невскийн образ, XIII зуун жэлдэ төвтонуудтай хэһэн тэрэнэй тэмсэл тухай эпизодууд хирэхирэ болоод лэ дээрэ хэлэгдэгшыемнай гэршэлнэ ха юм. «Советский экран» гэжэ журнал соо шэнэ фильм тухайгаа хөөрэхэ зуураа: «Бидэ тэрэниие Агуу Илалтын 40 жэлэй ба Новгородой баянгуулагдаһаар 1125 жэлэй ойнуудта зорюулаһан» гэһэн түүхэтэ хүшөөе хорото бдн. Фильмэмнай бодото баримтануud дээрэ үндэһэлэгдэнхэй. Тиимэһээ «Господин великий Новгородой» хэлэгнинь реалис гэхэ гү, али бодото эпосэй хэлэн, харин жанрыень үнэн шэнжэтэй домог гэжэ тодорхойлхо байнаб», — гээд тэрэниие найруулһан режиссер Алексей Салтыков тэмдэглээ һэн. Энэнь тон зүб гэжэ һанагдана.

Нүгөө талаһаа, сценариин авторнууд Ю. Лиманов, А. Салтыков гэгшэд арадай оюун ухаанай, хүсэл ба хүсэнэй илагдашагүйе баримталһан һонирхолтойшье, эти-гэмэ тодоньье эпизодуудые хойно хойноһоонь үлхэн холбоходоо, гол хараа бодолоо, темыень, удхыень алдангүй Үйлынь хүгжөөнэ гэжэ һайшаан сэгнэмээр. Манай орондо харата муухайгаар добтолжо, Москва, Ленинград тээшэ дутташан уланхаралдажа ябаһан фашистнуудые харанабди. Тэдэнэр ород арадай һүр һүлдые, ухаан бодолые дарлаха, үндэһөөрнь усадхаха зорилготойгоо огто нюунагүй. «Бидэ энэ арадта зол жаргал асархаяа ерээгүйбди», —гэжэ Берлинһээ шалгалта хэхээр эльгээгдэһэн вермахтын генерал сэхэ мэдүүлнэ. Ажал хэхэ шадалтай хүн зониень баалалтын хүдэлмэринүүдтэ Германи эльгээхэ, бусадыень хороохо гэһэн захиралта фюрер үгэнхэй. Тиихэдэ Новгородой Кремль, собор-һуманууд, славян арадуудай соёлой ба түүхын хүшөөнүүд усадхагдаха ёһотой гэжэ тэрэл генерал бултанда ойлгуулна. Генералай үгэнүүлэй хин хоёһон удхатай бэшэ байһаниинь абаһаар элирнэ. Новгородые эзэлһэн фашис сэрэгүүд түрүүшынгээ һүниие Кремль соо муу муухай аана гаргажа, архидажа, дэмырэлдэжэ хононо. Тэрэнь багадаад, гартаа гал барижа. Новгород хотын эгэл зүрхэн болодог мүнөөхи «Россин мянган жэл» гэһэн түүхэтэ хүшөөе хорото гүнзэгырүүлхэ шухала гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Кремльдэ болоһон ханн ёһоной уулзалга бата нэгэдэлэй, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

Фильмын амжалтада оператор А. Рябов, уран зураача В. Щербаков гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ, юуб гэхэдэ, тэдэнэйл ороддолгоор Новгородой үзэсхэлэн шэнжэ, түүхынь хүшөө болоһон архитектурна тон өөрсэ гэр байрануud, һүмэнүүд, айхабтар уран гөёор, үдхэн ногоон байгаалиин надхама һайхан үнгэтэй холбогдон байжа бүулгагданхай. Софийн соборой тэнгэрн харбаһан саһан сагаан орой, фашис артиллериин һомондо дабагдаагүй кремлиин багжа хананууд ба башнинууд, Волховой мүнгэн уһан соо туяатай Георгиевскэ һүмэ хонхонуудай зэд зэдэ бүгэдэ зүүн жэ үлөөһэн дурасхаалта һоо гална, ород арадай баатаршалгые һэрюулэн, Александр Невскийн дүрэ зураг харагдаадхина. Хас тамгатанай хүреэ соо-һоо ородой суута полководецуудай, агууехэ уран зохёолшодой бронзо шарайнууд һүрөөтэйгөөр гэтэнэ.

Арадай хүсэнэй илагдашагүйн һүлдэ болоһон Александр Невский экран дээрэ юрэшье мүндэлэн бодоно бэшэ, харин харинн дайсадта эсэргүү тэмсэлэй уряал соносхохо — дохёо-хонхо шудхагты гэһэн захиралта үгэнэ бишуу. Тэрэл хонхынь һүрөөтэ дуун — тэмсэлэй уряал болоод ород арадай хуби заяан дээгүүр хэдэн зуун жэлэй туршада таһалгаргүй зэдэлжэ байһаншуугаар мэдэрэгдэнэ. Харин мүнөө аюулда ороһон хонхонуудые абарха зорилготойгоор партизануудай харуулһан баатаршалга, тротил шэрэһэн баржануудые үгы х э л г э шэнэ фильм соохи үйлын хүгжэлтын гол һуданан болоно. Волхов мүрэнэй баруун эрье хүдар нүүлгэгдэжэ Үрдеэгүй хонхонуудынь газарта булагдана. Юрэдөөл, дайсадай гарта тэдэнь ороногүй бишуу.

Фильмын амжалтада оператор А. Рябов, уран зураача В. Щербаков гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ, юуб гэхэдэ, тэдэнэйл ороддолгоор Новгородой үзэсхэлэн шэнжэ, түүхынь хүшөө болоһон архитектурна тон өөрсэ гэр байрануud, һүмэнүүд, айхабтар уран гөёор, үдхэн ногоон байгаалиин надхама һайхан үнгэтэй холбогдон байжа бүулгагданхай. Софийн соборой тэнгэрн харбаһан саһан сагаан орой, фашис артиллериин һомондо дабагдаагүй кремлиин багжа хананууд ба башнинууд, Волховой мүнгэн уһан соо туяатай Георгиевскэ һүмэ хонхонуудай зэд зэдэ бүгэдэ зүүн жэ үлөөһэн дурасхаалта һоо гална, ород арадай баатаршалгые һэрюулэн, Александр Невскийн дүрэ зураг харагдаадхина. Хас тамгатанай хүреэ соо-һоо ородой суута полководецуудай, агууехэ уран зохёолшодой бронзо шарайнууд һүрөөтэйгөөр гэтэнэ.

Фильмын амжалтада оператор А. Рябов, уран зураача В. Щербаков гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ, юуб гэхэдэ, тэдэнэйл ороддолгоор Новгородой үзэсхэлэн шэнжэ, түүхынь хүшөө болоһон архитектурна тон өөрсэ гэр байрануud, һүмэнүүд, айхабтар уран гөёор, үдхэн ногоон байгаалиин надхама һайхан үнгэтэй холбогдон байжа бүулгагданхай. Софийн соборой тэнгэрн харбаһан саһан сагаан орой, фашис артиллериин һомондо дабагдаагүй кремлиин багжа хананууд ба башнинууд, Волховой мүнгэн

УРАН ЗУРААША, БАГШ

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей соо Эрхүүгэй уран зураача А. П. Жибиновэй бүтээлнүүдэй выставкэ һаяхан нээгдэбэ. Мүнөөнэй харагшадта энэ нэрэ тиимэ танил бэшэшье һаа, тэрэнэй бүтээлнүүд харагшадай, мүн республикымнай уран зураашадай халуун анхарал татаба. Энэнь гайхалгүй. Ушэрынь гэхэдэ, Эрхүүгэй уран һайханай училищи дүүргэһэн Буряадай АССР-эй арадай уран зураашад К. А. Дульбеев, М. Я. Метелкина, М. Е. Шестакова, республикын габьяата уран зураача Э. Э. Аюшеев, бусад тэрэнэй шабинар байһан юм.

Алексей Петрович Жибинов Красноярска хизаарта 1905 ондо түрэһэн намтартай. Нижнеудинскын дунда һуургуули дүүргээд, Эрхүүгэй университедтэ ороо. Тэрэл саһаа хойшо бүхы ажабайдал, хуби заяаниинь Эрхүү хототой холбоотой. А. П. Жибинов ехэ бэлигтэй хүн байһан. Хүгжэмдэ, уран зохёолдо, шулэгтэ, уран зураага дуратай һэн. Юумэ уранаар зураха дурааниинь, эрмэлзэлэнь диилэжэ, университедээ орхижо, уран һайханай училищида ороод, дүршэлтэй багша-уран зураача И. Л. Копыловой мастерскойдо дүрбэн жэлдэ һураа юм. Һүүлээрнь Ленинградта уран зураача П. Н. Филоновой мастерскойдо бэлиг шадабаряа мүрин дээшэлүүлнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаад бусахадаа, дайнай тематикада олон зурагуудые тэрэ бүтээгээ. Тэдэнь мүнөө Эрхүүгэй уран зурагай музейдэ табигданхай.

Үшөө дайнай эхилхын үрдэ тээ «В. И. Ленин тухай дуун» гэһэн томо захата бүтээхэ гэжэ тэрэ хүсэнэн байгаа. Олон эскизүудые хээд байтарнь, дайн һаалта хэһэн юм. Дайнай һүүгээр тэрээн дээрээ удаан хүдэлөө. Тэрэ зурагаа «Үүгэхэ золгуй байшоо. 1955 ондо А. П. Жибинов наһа бараһан юм. «Ленин тухай дуун» гэһэн зурагай эскиз выставкэдэ дэлгээгдэнэ.

А. П. Жибинов Эрхүүгэй Үлэ шадай холбооной эмхиие бэ дай нэгэн юм. Эрхүүгэй уран найй училищида 30 шахуу жилшалжа, олон уран зураашадые жүүлээ.

Выставкэдэ А. П. Жибинов ран зураг табигдаа. Эдэ тэрэнэй зохёохы ажалые нэгэр харуулна гэжэ түгэ дэглэмээр.

Л. Вишн

Ц. Сампиловай нэрэмжэ зурагай музей бэлэ научна художн

СПОРТ · спорт

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ЗАНШ

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй хото городуудай эдир шатаршадай заншалта гурбадахи фестиваль Улаан-Удэ хотын 42-дохи һургуулиин спортивна зал соо эхилбэ. Ангарск, Томск, Якутск, Братск, Барнаул, Благовещенск, Шэтэ, Дальнегорск, Эрхүү болон манай республикын 11 команда энэ мурысөөндэ хабаадана.

Түрүүшын наадан үнгэргэгдэбэ. Улаан-Удэ хотын 8-дахи ДЮСШ-гай команда Железнодорожно районой хүүгэдэй «Огонек» гэжэ клубай шатаршадтай уугаа. Нэгэ баг дүршэл шадабари ехэтэй спортивна һургуулиин шатаршад 4,5 : 1,5 тоотойгоор шүүгээ. Нэгэ жэгдэ һайн наада харуулһан Благовещенскын Пионернүүдэй ордонгой командада Октябрьска районо «Элледа» гэжэ к тоотойгоор алдаа. сөөндэ хабаадаа эгээл эдир 10 мур Тугутов спо та кандидат Сер Новтэй, тиихэдэ Сергей Клешевто тулаадаа гэжэ т

Бусад уулзалг дунгүүдтэйгээр т байкалец» (Улаан наул 1:5, Пионер (Улаан-Удэ) — Б Петропавловск-К Хабаровск—3:3, жай (Улаан-Удэ манай дүрбэн ж рондоо наадаа.

Л. Т

республиканска

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ МҮРЫСӨ

Эдиршүүлэй дунда хүнгэн атлетикээр «Урожай» булгэмэй областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөн Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ унгэргэгдэбэ. 100 гаран эдир атлет тэрээчдэ хабаадаһан байгаа.

Улаан-Удын районой эдир спортсменүүд командаараа илажа, областной соведэй кубогта хүртөө. Загарайн болон Прибайкалиин районуудай командануud удаадахи һуурину уудые эзэлбэ.

Хубиин тоосоо Удын районой дүүд үндэр үр туйлаһан байна мандын бүридэм Тарбагатайн дунд һураг шад ород.

Лариса Васи метртэ урилдаа нута 52 секунд жа, чемпионой хүртэбэ. Эдиршү энэ зайда Алес нин эрхимлэ секунда.

Б. АМ

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Һурагшадай зун» — түрүү бэшэг. «Хойто-Муяын тоннель» — В. Юдинэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Түрүүшын уулзалгануud» — Т. Усольцевагай статья. «Депутадууд РАПО-гой ажалые зүбшэнэ» — Гурбадахи хуудаһ эй XXVII съезд «Республикын о баялиг» — А. Б тья.

Дүрбэдэхи «Омоли —уласоо тавкэдэ».

Редакторай
П. Н. Н

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор—2-50-96 приемная—2-54-54, зам редактора—2-68-08 зам. редактора—2-62 62, отв. секретарь—2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2 34-05 пропаганды—2-56 28 промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства—2 64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2 69-58 культуры и школ — 2-60-21 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2 67 81 корректорская—2-33 61 выпускающие— 2-35-95 отдел объявлений—2 65—54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-00439. Заказ № 131. Индекс 04649.